Gerard González Martí

BENEFICIS FISCALS AUTONÒMICS PREVISTOS A LA NORMATIVA CATALANA PROJECTADA SOBRE MICROPOBLES I MUNICIPIS RURALS

TREBALL DE FI DE GRAU

dirigit pel Dr. Joan Pagès i Galtés

Grau de Dret

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Tarragona
2024

RESUM

Durant els darrers anys, ha anat augmentant l'atenció que rep la problemàtica del despoblament per part de les actuacions dels poders públics. Davant l'absència d'un tractament unitari, les CC. AA i l'Estat han anat aprovant normes a diferent ritme i amb diferent abast. Un dels recursos més emprats és la introducció de beneficis fiscals, sobretot, però no exclusivament, en l'I.R.P.F. A Catalunya, les mesures es preuen introduir a través d'un Estatut específic per als municipis afectats, sobre el qual primer hi va haver la proposta consistent en l'Avantprojecte de llei de micropobles i, després l'Avantprojecte de llei de municipis rurals que actualment s'està tramitant com a Projecte de llei.

ABSTRACT

Over the past years, there has been increasing attention from public authorities on the issue of depopulation. In the absence of a unified approach, the Autonomous Communities and the state have been approving regulations at different paces and with varying scopes. One of the most employed measures is the introduction of tax benefits, especially, but not exclusively, in the Personal Income Tax (I.R.P.F.). In Catalonia, the measures are planned to be introduced through a specific Statute for the affected municipalities, for which there was first a proposal for the Preliminary Bill on small villages, and later the Preliminary Bill on rural municipalities, which is currently being processed as a Bill.

PARAULES CLAU

Beneficis fiscals, Catalunya, despoblament, micropoble, municipi rural.

KEYWORDS

Tax Benefits, Catalonia, depopulation, microvillage, rural Municipality.

ÍNDEX

I. INTRODUCCIÓ

II. LA PROBLEMÁTICA DEL DESPOBLAMENT

III. LA INOPERATIVITAT DE LA VIGENT NORMATIVA ESTATAL PER LLUITAR CONTRA EL DESPOBLAMENT

IV. MESURES FISCALS AUTONÒMIQUES CONTRA EL DESPOBLAMENT
1. Competències autonòmiques en matèria fiscal
2. Mesures adoptades per les Comunitats autònomes
2.1 Plantejament
2.2 Mesures en relació a l'IRPF
2.3 Mesures en relació a l'ITPAJD

V. QÜESTIONS BÀSIQUES DE LES MESURES FINANCERES ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES
1. Esquema del règim específic
2. Concepte de micropoble
2.1 Plantejament
2.2 El petit municipi en la vigent normativa
2.3 El concepte doctrinal de micromunicipi
2.4 El micropoble en l'Avantprojecte d'Estaut
3. Principis financers

VI. MESURES RELATIVES AL TRIBUTS AUTONÒMICS PROPIS ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES
1. Concepte de tribut autonòmic propi
2. Els beneficis fiscals establerts en tributs propis

VII. MESURES RELATIVES ALS TRIBUTS CEDITS ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES
1. Concepte de tribut cedit
2. Els beneficis fiscals establerts en tributs cedits

VIII. MESURES RELATIVES AL FONS PER AL FOMENT DEL TURISME ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES
1. Concepte de fons per al foment del turisme
2. Ampliació del destí del fons

IX. EL PROJECTE DE LLEI DE MUNICIPIS RURALS
1. Plantejament
2. Qüestions bàsiques sobre les mesures financeres
2.1 El micropoble en el Projecte d'Estatut
2.2 Principis financers
3. Mesures relatives als tributs autonòmics propis
4. Mesures relatives als tributs cedits
4.1 Mesures en relació a l'IRPF
4.2 Mesures en relació a l'ITP-AJD
5. Mesures relatives a fons
5.1 Plantejament

5.2 Fons específic de municipis rurals
5.3 Fons d'inversió per a municipis rurals
6. Mesures a relatives a ajuts i subvencions públiques
6.1 Plantejament
6.2 Ajuts i subvencions de la Generalitat
6.3 Ajuts i subvencions dels ens locals supramunicipals

X. CONCLUSIONS

XI. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

ABREVIATURES:

AMdC: Associació de micropobles de Catalunya
CC. AA: Comunitats autonòmiques
C.E.: Constitució espanyola de 1979
C.E.A.L: Carta Europea d'Autonomia Local. Feta a Estrasburg el 15 d'octubre de 1985.
CPLRE: Congrés de Poders Locals i Regions d'Europa del Consell d'Europa.
D. A: Disposició addicional
D.O.G.C: Diari oficial de la Generalitat de Catalunya
I.R.P.F: Impost sobre la renda de les persones físiques
I.T.P.A.J.D: Impost sobre les transmissions patrimonials i els actes jurídics documentats
L.B.R.L: Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local
L.H.L: Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei Reguladora de les Hisendes Locals
L.M.E.A: Llei 19/1995, de 4 de juliol, de modernització de les explotacions agràries.
L.O.F.C.A: Llei orgànica 8/1980, de 22 de setembre, de finançament de les comunitats autònomes
L.R.S.A.L: Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració Local
MITECO: Ministeri per la transició ecològica i el repte demogràfic
NN. UU.: Organització internacional de les Nacions Unides
OO. JJ.: Ordenaments Jurídics
P.I.E: Participació en els ingressos de l'Estat
P.R.T.R: Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència
P.Y.M.C: Petites y mitjanes ciutats

I. INTRODUCCIÓ

El conjunt de municipis més petits i vulnerables a l'èxode de la població rural cap a les grans ciutats i centres neuràlgics del país ha estat deixat de banda pels nostres legisladors, autonòmics i estatal, durant molt de temps. Diverses disposicions s'adrecen de manera dispersa a les particularitats d'aquesta realitat, però, en general, el sistema vigent no és gaire favorable a reforçar l'autonomia local dels pobles més petits, ja que, privats dels recursos econòmics necessaris, veuen com el seu marge real de maniobra és molt reduït. Per aquest motiu, ha resultat necessari un canvi de paradigma en què es doni més protagonisme a aquests municipis i la seva població mitjançant, entre altres, l'establiment de fons de finançament addicionals, la incorporació d'incentius i beneficis fiscals, l'augment de la cooperació, col·laboració i auxili interadministratius.

Catalunya no és aliena a aquesta realitat, on s'ha proposat l'establiment d'un règim específic per als pobles petits i els micropobles, i que, per la seva novetat i abast trobem interessant estudiar.

Concretament, aquest Treball de Fi de Grau (TFG) neix amb la voluntat d'analitzar i exposar els beneficis fiscals previstos en l'Avantprojecte d'Estatut dels micropobles, una proposta capdavantera pel que fa a l'establiment d'un règim especial que atengui les particularitats dels municipis més petits de Catalunya, i del posterior Projecte de Llei de l'Estatut de municipis rurals. Cap dels dos textos és llei vigent, el primer va estar abandonat en benefici del segon. Per la seva banda, el segon està llest per ser sotmès a votació durant la Legislatura XV del Parlament de Catalunya. Per l'elaboració de l'esmentat estudi hem emprat la metodologia jurídica, centrant-nos en l'anàlisi de la normativa a la llum de la doctrina.

Sistemàticament, en el present TFG, s'estudiarà, en primer lloc, l'estat de la qüestió i els aspectes generals de la problemàtica del despoblament, atenent, particularment, la inoperativitat de la normativa estatal i les mesures fiscals per lluitar contra el despoblament que han establert altres CC. AA en ús de llurs competències normatives. A aquesta finalitat s'hi dediquen els apartats segon, tercer i quart.

Posteriorment, es passarà a tractar el contingut de l'Avantprojecte de l'Estatut en els apartats cinquè a vuitè, ambdós inclosos. Es posa èmfasi en el principal objecte d'estudi del treball, és a dir, els aspectes financers i, en particular, els beneficis fiscals.
En darrer lloc, es contraposarà l'Avantprojecte al Projecte de Llei de l'Estatut dels municipis rurals, ja que és aquest el que considerem la versió final del règim específic dels municipis petits de Catalunya.

Finalment, volem deixar constància que el present TFG adopta la modalitat de treball de recerca, en què ens hem adaptat a les normes editorials pautades pels articles a publicar en la revista científica *Civitas-Revista Española de Derecho Financiero.*[1]

II. LA PROBLEMÁTICA DEL DESPOBLAMENT

El despoblament és un fenomen demogràfic consistent en la disminució progressiva de la població en determinades àrees geogràfiques, especialment en zones rurals i petits municipis. L'èxode rural té un abast global i compta amb un trajectòria històrica ja present en el segle XX.

Pel que fa a les estadístiques, les dades recollides per NN. UU. demostren que aquest és un problema lluny d'estar solucionat, la sagnia poblacional s'intensifica. D'acord amb les projeccions de NN. UU.[2], malgrat que la població mundial continuarà creixent, per a l'any 2050, 6,68 miliards de persones viuran en entorns urbans, d'un total estimat de 9,77 miliards, és a dir, la població rural representarà el 31,63%, un clar decreixement respecte del 44,7% registrat a l'any 2018.

La realitat és que gairebé la totalitat de les societats arreu del món es veuen afectades pel despoblament, i l'espanyola no n'és excepció. En aquesta, a més, és una en les quals l'èxode tindrà un impacte comparativament més acusat. A efectes il·lustratius, ho deixa patent el fet que, malgrat ser un fenomen eminentment rural, afecta també petites ciutats i capitals d'interior, concretament 29 de la cinquantena de capitals de província han perdut població, segons declara el MITECO[3]. Així doncs, no és d'estranyar que es prevegi que a Espanya, el decreixement per al període 2018-2050 sigui dels més pronunciats a escala mundial, amb una pèrdua de població rural del 41.7%[4]. Això es tradueix en el fet que, per a l'any 2050, tan sols 1 de cada 10 espanyols residirà en petits municipis, amb la conseqüent desaparició en les dècades venidores d'aproximadament el 50% dels mateixos[5].

---

1 https://www.thomsonreuters.es/es/tienda/revistas/Revista-Espanola-de-Derecho-Financiero/p/10001529#tab-3 [vist el dia 11-6-2024]

2 DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL AFFAIRS, *World Urbanization Prospects The 2018 Revision*, https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Report.pdf, 2019., p. 9, [vist el dia 11-6-2024]

3 MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO, *El reto demográifco y la despoblación en España en cifras*, https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Documents/2020/280220-despoblacion-en-cifras.pdf#:~:text=URL%3A%20https%3A%2F%2Fwww.lamoncloa.gob.es%2Fpresidente%2Factividades%2FDocuments%2F2020%2F280220, 2019., pp. 2 i 3, [vist el dia 11-6-2024]

4 DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL AFFAIRS, *World Urbanization Prospects The 2018 Revision*, https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Report.pdf, 2019., p. 46, [vist el dia 11-6-2024]

5 MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO, *Plan de recuperación: 130 medidas frente al reto demográfico*,

No es tracta d'una qüestió sotil, sent causa directa de reptes econòmics, ecològics, culturals, demogràfics i socials[6]. A més, des d'un punt de vista jurídic, implica una desigualtat d'oportunitats segons la zona geogràfica de residència, que, sense una justificació pertinent, conculca la literalitat de l'art. 139.1 C.E.

En resposta a aquests reptes demogràfics, les institucions han desenvolupat diverses estratègies. Les respostes institucionals es poden classificar en dos grups segons el poder del qual emanin: estatal o autonòmic, sent especialment rellevant el segon. És pertinent destacar que el model territorial autonòmic espanyol reconeix a les CC. AA. un alt grau de competències, moltes de les quals estan directament relacionades amb el problema que ens concerneix, com ara l'ordenació i gestió del territori, l'impuls de l'economia i el turisme, i la regulació i gestió tant de tributs propis com de cedits, entre d'altres.

Aquesta problemàtica és la que pretén abordar l'avantprojecte de llei de l'Estatut dels micropobles.[7] Així, la seva Exposició de motius comença dient.

<La realitat municipal catalana presenta uns trets característics que es poden resumir en l'existència d'una concentració de població molt important a l'entorn de la capital del país i, alhora, una xifra molt reduïda de població als municipis de menys de 500 habitants, tot i que aquests pobles representen el 35 % dels municipis catalans.>

III. LA INOPERATIVITAT DE LA VIGENT NORMATIVA ESTATAL PER LLUITAR CONTRA EL DESPOBLAMENT

És una evidència fàctica que les polítiques destinades a donar resposta a la despoblació han resultat, fins ara, inoperatives.

D'una banda, la resposta dels poders públics al repte demogràfic s'ha iniciat de forma tardana. Així ho posa de manifest ESPARCIA[8], en el llista cronològic per ell elaborat sobre les polítiques per combatre el despoblament:

---

https://www.miteco.gob.es/content/dam/miteco/images/es/plan_recuperacion_130_medidas_tcm30-528327.pdf, 2021., p.8, [vist el dia 11-6-2024]

6 Per exemple, els mencionats a V. BIELZA DE ORY, <Problemas socioeconómicos y territoriales de la despoblación y principios de intervención de las políticas públicas> a l'obra col·lectiva *Despoblación y ordenación del territorio*, Ed. Institución Fernando el Católico, Saragossa, 2003, pp. 18 a 20.

7 AmdC, *Avantprojecte de llei de l'Estatut dels Micropobles,* https://www.micropobles.cat/wp-content/uploads/2022/11/Estatut-web.pdf, p. 3, [vist el dia 11-6-2024]

8 J. ESPARCIA PÉREZ, <La despoblación: emergencia y despliegue de políticas públicas en Europa y en España>, a l'obra col·lectiva *Espacios rurales y retos demográficos: Una mirada desde los territorios de la despoblación*, Ed. AGE (Asociación Española de Geografía), Madrid, 2021, p. 99

i) A inicis de l'any 2015 la Comissió d'Entitats Locals del Senat espanyol duu a terme la primera ponència d'estudi per a l'adopció de mesures en relació amb la despoblació rural a Espanya.

ii) Fins a l'any 2017 no es dedica a la despoblació recursos específics dins de l'organigrama del poder executiu, quan es crea el Comissionat del Govern enfront del Repte Demogràfic, al que li antecedeix la creació d'un ministeri dedicat, en part, a aquesta qüestió (el MITECO), i d'una Secretaria i Direcció Generals exclusives (Secretaria General per al Repte Demogràfic i Direcció General de Polítiques contra la Despoblació), tot això ja l'any 2020.

iii) Amb la finalitat de dirigir l'acció pública cap a la consecució de la distribució equilibrada de la població sobre el territori, s'aprova a l'any 2019 la <Estrategia Nacional frente al Reto Demográfico>.

iv) Quant a actuacions concretes que comptin amb una assignació de fons significativa[9], la marxa no inicia fins a l'any 2021 amb la creació del <Plan de Recuperación: 130 medidas frente al Reto Demográfico>, així com el <Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (Palanca I: Agenda urbana y rural, lucha contra la despoblación y desarrollo de la agricultura)>.

D'altra banda, la resposta dels poders públic al repte demogràfica, amén de tardana, ha estat ineficaç. Centrant-nos en la faceta que més afecta a l'objecte de signe financer del present TFG, s'adverteix que la debilitat institucional dels petits municipis també té una causa financera, és a dir, dels recursos públics destinats a sufragar els costes derivats del repte demogràfic provocat pel despoblament.

I així, és oportú assenyalar en primer lloc que, llevat d'excepcions, els petits i mitjans municipis sofreixen d'una feblesa financera estructural. La lògica darrere del fet és la següent: a menor població, menor és el vigor econòmic de la zona i, per tant, menors són els recursos disponibles. A més, la baixa densitat de població impedeix l'existència d'economies d'escala adequades, causant un encariment del cost dels serveis públics. Malgrat que aquesta realitat no pot ser desconeguda per un Estat que ha ratificat la C.E.A.L (com és el cas d'Espanya), no es pot afirmar que existeixi, a escala nacional, un sistema legal que compensi semblant feblesa, ja que:

---

9 Respecte al P.R.T.R, en data de 30 d'abril de 2024, la quantitat resolta (definida com aquella per a la qual ja hi ha un adjudicatari identificat) destinada a entitats locals ascendeix a 2,5 miliards d'euros, dels quals un 56,6% es va aplicar a la Palanca I: Agenda urbana y rural. D'acord amb les dades elaborades per l'eina d'intel·ligència artificial ELISA.
MINISTERIO DE ECONOMÍA, COMERCIO Y EMPRESA, *ELISA: El plan en cifras. Seguimiento del plan de recuperación, transformación y resiliencia*, https://planderecuperacion.gob.es/ejecucion/elisa-el-plan-en-cifras , 2024., [dades recuperades el 11-6-2024].

i) Supralocalment, el règim de transferències estatals previst en la L.H.L, mitjançant la P.I.E dels municipis, és insuficient. D'aquesta manera ho considera el CPLRE quan remarca que el sistema espanyol no dona un total compliment al mandat contingut a l'art. 9.5 C.E.A.L[10]. Cal recordar que el paràgraf 5 de l'article 9 aborda la qüestió de la situació financera dels municipis que es troben en desavantatge econòmic a causa de la seva ubicació en àrees econòmicament o geogràficament febles, o simplement perquè són massa petits per a obtenir la quantitat de recursos necessaris per a dur a terme les seves tasques.

ii) Encara que el nostre sistema preveu la possibilitat que la insuficiència financera sigui contrarestada en l'àmbit local, l'opció és totalment inviable, ja que una pressió fiscal més elevada -a través de més i/o majors tributs propis- desmotivaria la immigració de nous residents i incentivaria l'emigració entre els ja presents, agreujant tot just l'èxode rural que es pretén combatre.

I si, en definitiva, els petits municipis no són financerament autosuficients, cal concloure que bona part dels recursos econòmics destinats a combatre la despoblació han de provenir de centres de poder supramunicipals, sobre els quals es té poca o nul·la capacitat de decisió a escala local. En aquest sentit, la conclusió es veu reforçada per l'estudi dut a terme per VELASCO CABALLERO[11], qui afirma que:

<[...] este enunciado [la lucha contra la despoblación requiere de gobiernos locales fuertes y sostenibles] convive de facto con estrategias de ordenación territorial de alcance autonómico (y poco protagonismo local) y con múltiples planes y estrategias estatales y autonómicas, donde los municipios y provincias son, básicamente, preceptores y gestores de subvenciones para la ejecución de políticas supralocales contra la despoblación.>

Ha de quedar clar: aquestes mesures poden servir, sens dubte, per a estimular l'activitat econòmica i la prestació de serveis en àrees rurals. Tot i això, com destaca VELASCO CABALLERO, les polítiques estatals <[...] no están promoviendo gobiernos locales robustos y sostenibles que puedan diseñar sus propias estrategias de sostenibilidad >, i no és qüestió menor, car són diverses les veus, potser les més importants provinents d'Europa, que situen la governança multinivell com el mecanisme òptim de resposta a la despoblació (i a situacions

10 CONGRESS OF LOCAL AND REGIONAL AUTHORITIES, *Monitoring of the application of the European Charter of Local SelfGovernment in Spain*, https://search.coe.int/congress?i=0900001680a4210d, 2021., § 225, p. 41, [vist el dia 13-6-2024]

11 F. VELASCO CABALLERO, <Despoblación y nivelación financiera municipal en el marco de la Carta Europea de Autonomía Local>, a *Revista Española de Administración Local y Autonómica*, núm. 18, 2022, p. 7

d'emergència en general)[12]. O, en paraules d'ALMEIDA CERREDA[13]: <[...] las P.Y.M.C contituyen los nodos necesarios para poder articular una red de acciones verdaderamente eficaz para la implementación y ejecución de las políticas de lucha contra la despoblación rural>. Així doncs, qüestionades la sostenibilitat i fortalesa dels municipis, impedit queda, en gran manera, l'impuls en la lluita contra la despoblació.

L'escassa operativitat de la normativa estatal, explica que les Comunitats autònomes hagin intentat realitzar polítiques pròpies destinades a combatre el despoblament. Matèria aquesta de la que ens ocupem en el proper apartat.

IV. MESURES FISCALS AUTONÒMIQUES CONTRA EL DESPOBLAMENT

1. Competències autonòmiques en matèria fiscal

El poder financer es defineix com la potestat pública per establir un sistema d'ingressos i despeses. Consegüentment, les competències en matèria fiscal de les diverses unitats territorials en què es pot dividir un Estat, com les Comunitats Autònomes en el cas espanyol, seran tan àmplies o limitades com ho permeti la configuració específica del poder financer en cada Estat.

Partint de FERREIRO,[14] quan es tracta d'Estats amb una organització territorial no unitària, els sistemes de finançament per atendre els requisits de cada esfera de poder (o, en altres paraules, la distribució del poder financer), es poden classificar en alguna de les següents tipologies:

i) Sistemes de separació: Cada centre de poder té els seus propis tributs.

ii) Sistemes d'unió: Els òrgans estatals tenen la competència exclusiva sobre els tributs aplicables en tot el territori estatal. El resultat de l'aplicació d'aquests tributs, en forma de fons comú estatal, es reparteix posteriorment entre l'Estat i els territoris autònoms que l'integren.

---

12 Cfr. CONGRESS OF LOCAL AND REGIONAL AUTHORITIES, *Resolution 465 (2021) 2021-2026 Priorities of the Congress of Local and Regional Authorities*, https://rm.coe.int/0900001680a1e0c7, 2021., Appendix § 16 i 17, p. 3, [vist el dia 13-6-2024]

13 M. ALMEIDA CERREDA, <Colaboración y planificación interadministrativa para la consecución de una distribución equilibrada de la población sobre el territorio>, a l'obra col·lectiva *Derecho y dinamización e innovación rural*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2021, p. 403.

14 J.J. FERREIRO LAPATZA, *Curso de Derecho Financiero Español*, Ed. Marcial Pons, Barcelona-Madrid, 2006, pp. 79 a 81.

iii) Sistemes mixts: Són aquells que combinen característiques dels dos sistemes anteriors.

La C.E contempla un sistema classificable com a mixt. En aquest sentit, es dissenya una distribució del poder financer que, teòricament, permet tant a les CC. AA com a les entitats locals donar resposta a les previsions constitucionals d'autonomia financera, per a les primeres (art. 156.1 C.E), i suficiència financera, per a les segones (art. 142 C.E). Aquest sistema, pel que fa als ingressos, atorga a ambdós la capacitat de tenir tributs propis, així com garanteix la seva participació en el fons comú estatal.

Això no obstant, el sistema de finançament a escala autonòmica previst constitucionalment no és únic i igualitari per a totes. I així, com explica el citat autor, podem dir que la Hisenda de cada comunitat autònoma respon a un d'aquests dos grans règims:

i) El règim foral, aplicable als territori històrics del País Basc i Navarra. Estreba en que la major part de les fonts d'ingressos pertanyen al territori foral.

ii) El règim general, aplicable als territoris no forals. Estreba en que la major part de les fons d'ingressos pertanyen a l'Estat.

Centrant-nos en el règim general, per ser el que regeix a Catalunya, escau tenir en compte que en matèria de tributs es diferència entre:

a.- Per una banda, el tributs propis. Són aquells que la Comunitat autònoma estableix en l'ús del seu poder financer.

b.- Per altra banda, els tributs cedits. Són aquells que sent de titularitat estatal, l'Estat permet que les Comunitats autònomes percebin la totalitat o una part dels seus ingressos. Tot i així escau diferenciar entre aquests modalitats:

b.1. Tributs cedits sense competència normativa: L'Estat és l'únic que els pot regular.

b.2. Tributs cedits amb competència normativa: La Comunitat autònoma té certes competències per a regular-los, singularment en matèria de beneficis fiscals.

2. Mesures adoptades per les Comunitats autònomes

2.1. Plantejament

Com explica TORRESCUSA CORDERO,[15] la doctrina ha advertit que, arrel de l'escassa rellevància que té la fiscalitat autonòmica pròpia, les mesures més significatives contra el despoblament rural són les que incideixen en els tributs cedits, d'aquí que en el present apartat ens ocupem d'elles distingint segons el tribut cedit sobre les que recauen.

2.2. Mesures en relació a l'IRPF

D'acord amb l'estudi de TORRESCUSA CORDERO esmentat anteriorment, no totes les comunitats autònomes contemplen bonificacions en l'I.R.P.F per als contribuents que resideixen en municipis petits. A més a més, l'abast de les mesures varia significativament entre les comunitats que sí que les contemplen.

Altrament, cal mencionar que el concepte de municipi que han tingut en compte els diferents legisladors autonòmics no és unívoc, és a dir, els municipis meritoris dels incentius fiscals no sempre comparteixen iguals característiques (tant entre els ordenaments jurídics de les diferents CC. AA. com, a voltes, entre les diferents deduccions aplicables dins d'un mateix ordenament).

Certament, i com millor veurem més endavant, el concepte de petit municipi no és unívoc, cosa per la qual pot variar segons quina sigui la comunitat autònoma. Però en tot cas, el que ara resulta més rellevant és que els beneficis fiscal que aprovi una comunitat autònoma només són aplicables dins l'àmbit del seu territori. De tal manera que sigui quina sigui la definició que doni l'ordenament autonòmic d'un petit municipal, les mesures fiscals que els hi resultin aplicables només regiran pels municipis que s'incloguin dins l'àmbit territorial de la respectiva comunitat autònoma.

Passem acte seguit a esquematitzar les mesures fiscals destinades a lluitar contra el despoblament que ha estat aprovades per les comunitats autònomes.

a) *Andalusia*

No es contempla cap deducció *per se*, sinó un increment de la deducció per naixement, adopció de fills o acollida de menors que convisquin amb el contribuent.

Concretament, la deducció s'incrementa de 200 a 400 euros si el contribuent resideix en un municipi amb menys de 3.000 habitants.

b) *Aragó*

15 Cfr. A. TORRESCUSA CORDERO, <El creciente establecimiento por las Comunidades Autónomas de beneficios fiscales dirigidos a las zonas despobladas en los impuestos cedidos>, a l'obra col·lectiva *La financiación de los servicios públicos en las áreas urbanas*, Ed. Thomson Reuters – Aranzadi, Cizur Menor, 2022, pp. 188 a 194.

Aragó també és una de les CC. AA. que contempla com a supòsit de fet el naixement dels fills, concretament el naixement o adopció tan del primer com del segon fill o filla, però no com a increment d'una deducció prèvia sinó com a establiment d'una deducció singular. Els municipis beneficiats són aquells que tenen menys de 10.000 habitants. A més, el contribuent ha d'haver residit en el municipi tan l'any de naixement o adopció com l'anterior. Pel que fa a la quantia, va des de els 100 fins als 300 euros.

Així mateix, es regula una deducció de la quota íntegra autonòmica per adquisició o rehabilitació d'habitatge habitual en nuclis rurals o anàlegs, amb un requisit de població inferior, el llindar se situa en menys de 3.000 habitants. Addicionalment, amb independència del requisit de població, es preveu la possibilitat que altres localitats es puguin veure beneficiades, sempre que es tracti d'entitats locals menors o entitats singulars de població i que es trobin separades o diferenciades de la capitalitat del municipi al qual pertanyen. Tanmateix, s'introdueixen limitacions addicionals, ja que el contribuent ha de ser menor de 36 anys i l'habitatge en qüestió ha de ser el seu primer. Pel que fa a la quantia, la deducció ascendeix a un 5% de les quantitats satisfetes en l'adquisició o rehabilitació.

c) *Astúries, principat de*

El criteri principal seguit per aquesta comunitat és el de zona rural amb risc de despoblament, que, per a la campanya de la renda de l'any 2023, inclou aquells *conceyos* (municipis) amb una població de fins a 20.000 habitants, sempre que la població s'hagi reduït com a mínim un 10% des de l'any 2000. D'acord amb aquest criteri es contemplen les següents deduccions (llevat que s'indiqui el contrari, les següents deduccions, o increments, només s'apliquen als residents d'aquestes zones).

En relació amb l'habitatge:

i) Increment de la deducció de la quota íntegra per arrendament d'habitatge habitual en un 5%, fins al 15% , si aquest es troba en zona rural, això és, si el c*onceyo* té menys de 3.000 habitants. L'increment pot elevar la deducció al 20% si es tracta de zona rural amb risc de despoblament.

ii) Deducció del 5% (incrementable fins al 10% si concorren determinades circumstàncies d'edat o familiars del contribuent) de les quantitats satisfetes per l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual durant l'exercici corrent.

En relació amb descendents:

i) Deducció del 30% de les despeses satisfetes per descendents en centres de 0 a 3 anys, fins a un import màxim de 1.000 euros per cada descendent.

ii) Deducció de 300 euros per naixement o adopció del segon i successius fills que convisquin amb el contribuent.

Altres:

i) Deducció de 1.000 euros per als contribuents que s'estableixin com a treballadors per compte propi, o autònoms.

ii) Deducció del 100% per les despeses de transport destinades a adquirir abonaments públics de caràcter unipersonal i nominal, fins a un import màxim de 100 euros. Addicionalment, per descendent, el 10% de l'import de les mateixes despeses fins a un màxim de 300 euros per descendent, sempre que es compleixin els següents requisits: a) El descendent generi dret a l'aplicació del mínim per descendents; b) que cursi estudis de batxillerat, universitaris o de formació professional, fora del *conceyo* amb risc de despoblament.

d) *Cantàbria*

El criteri adoptat també és el de zona rural amb risc de despoblament. Tanmateix, les poblacions considerades dins d'aquest per llei càntabra no coincideixen amb el cas anterior d'Astúries. A Cantàbria, es consideren com a tals els municipis o ajuntaments que tinguin una població inferior a 2.000 habitants, una densitat de població inferior a 12,5 habitants per quilòmetres quadrats o una taxa d'envelliment superior al 30%.

Les mesures en relació amb l'habitatge són:

i) Deducció del 20% de les quantitats satisfetes per l'arrendament d'habitatge habitual situat en zona amb risc de despoblament, amb un límit anual de 600 euros.

ii) Deducció de les despeses ocasionades en traslladar l'habitatge habitual a una zona amb risc de despoblament per motius de treball, sia per compte propi, sia per compte aliena. La quantitat és de 500 euros aplicables en període impositiu en què es produeix el canvi de residència.

Les mesures en relació amb descendents:

i) Deducció del 30% de les despeses de la llar d'infants de fills naturals o adoptats, amb un límit anual de 600 per fill/a menor de 3 anys.

e) *Castella i lleó*

Gairebé tots els beneficis se centren en els béns immobles dels nuclis rurals. En aquest sentit, la legislació castellanolleonesa segueix un criteri que, a efectes de les següents deduccions, inclou tots aquells municipis i entitats locals menors que, segons els casos, tinguin una població de 10.000 habitants o menys (criteri de població), o bé tinguin 3.000 habitants o menys i, a més a més, estiguin situats a menys de 30 quilòmetres de la capital de província (criteri de població i de localització). Les deduccions són:

i) Deducció del 15% de les quantitats satisfetes per adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual a nuclis rurals. Aquesta mesura va dirigida exclusivament a menors de 36 anys.

ii) Deducció del 15% de les quantitats invertides en actuacions de rehabilitació d'habitatges situats a nuclis rurals destinats a l'arrendament. Un cop rehabilitat, el lloguer de l'habitatge no pot ser superior a 300 euros mensuals per gaudir d'aquesta deducció.

iii) Deducció del 25% de les quantitats satisfetes, amb un límit anual de 612 euros, per l'arrendament de l'habitatge habitual, sempre que estigui situat a un nucli rural. També és exclusivament aplicable a contribuents menors de 36 anys.

Igualment, s'inclou un increment en la deducció pel naixement o l'adopció de cada fill/a, sense limitació quant a si es tracta del primer descendent o qualsevol dels successius, això sí, sempre que neixin o s'adoptin durant el període impositiu i generin dret a l'aplicació del mínim per descendent. L'increment només s'aplica si el contribuent és resident d'un medi rural, que vol dir, a diferència de les deduccions anteriors relatives als immobles, municipis de menys de 5.000 habitants.

f) *Castella – La Manxa*

La llei castellanomanxega també presenta l'ús de múltiples criteris per a les diferents deduccions, alguns d'aquests són tan simples com tenir en compte únicament el nombre d'habitants (criteri de població), mentre que d'altres tenen una detallada regulació que valora conjuntament aspectes com: la densitat de població, taxes d'envelliment, pèrdues de població, comparacions entre municipis, el pes de l'activitat agrícola en l'economia local, el percentatge d'ús del sòl forestal, etc[16].
En qualsevol cas, les deduccions són:

16 Cfr. Arts. 12 a 14 de la Ley 2/2021, de 7 de mayo, de Medidas Económicas, Sociales y Tributarias frente a la Despoblación y para el Desarrollo del Medio Rural en Castilla-La Mancha.

i) Deducció de la quota íntegra autonòmica per residència habitual en zones rurals que, partint d'un 10% de la quota, pot arribar fins al 25% sempre en atenció al grau de despoblació del municipi.

ii) Deducció del 15% de les quantitats satisfetes per l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual situat en zones considerades com escassament poblades d'acord amb la normativa autonòmica i que, addicionalment, tinguin una població de 5.000 habitants o menys.

iii) Deducció de 500 euros pel trasllat de l'habitatge habitual per motius laboral (inclou tant al treballador per compte aliena com per compte propi) a una zona escassament poblada.

iv) Deducció del 20% de les quantitats satisfetes per l'arrendament de l'habitatge habitual, amb un màxim de 612 euros anuals, quan el domicili habitual del contribuent es trobi: o bé a un municipi de 2.500 habitants o menys, o bé a un municipi d'entre 2.500 i 10.000 habitants situat a una distància major a 30 quilòmetres respecte d'un municipi amb més de 50.000 habitants. Aquesta deducció és exclusiva per als contribuents de 36 anys o menys.

g) *Comunitat Valenciana*

Per a la Comunitat Valenciana un municipi amb risc de despoblament és aquell beneficiari del fons de cooperació municipal per la lluita contra el despoblament[17], per complir, com a mínim, 5 dels següents criteris: densitat de població, creixement demogràfic, taxa de creixement vegetatiu, índex d'envelliment, índex d'independència i taxa migratòria[18]. També s'estén la definició a efectes fiscals a aquells municipis que: sense complir amb els requisits assenyalats, pertanyin a àrees funcionals amb una densitat de població igual o inferior a 12,5 habitants per quilòmetre quadrat; això com, en tot cas, el que tinguin una població inferior a 300 habitants.

Els beneficis són dues deduccions i un increment de deducció:

i) Deducció de 330 euros per residir habitualment en un municipi en risc de despoblament. L'import anterior pot augmentar-se en funció de si el contribuent té dret a l'aplicació del mínim per descendents, fins a 264 € en el cas de tenir dret per 3 o més persones. Amb motiu d'aquest increment, la deducció és in-

17 Aquest fons és realment una línia específica de finançament que s'enquadra dins del fons de cooperació municipal consagrat a l'art. 64 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, i formalment creat en l'art. 201 de la Llei 8/2010, de 13 de juny, de la Generalitat, de règim local de la Comunitat Valenciana.

18 Per conèixer les xifres exactes usades en cada criteri, vegeu l'art.1 del Decret 89/2021, de 2 de juliol, del Consell, de modificació del Decret 182/2018, de 10 d'octubre, del Consell, pel qual es regula la línia específica del Fons de Cooperació Municipal per a la Lluita contra el Despoblament dels Municipis de la Comunitat Valenciana.

compatible amb les deduccions: per naixement, adopció o acolliment familiar; per naixement o adopcions múltiples; i per naixement o adopció de fills amb discapacitat.

i) Increment d'un 15 % addicional en la deducció per inversió en adquisició d'accions o participacions socials en entitats noves o de recent creació, quan les entitats esmentades tinguin el domicili fiscal a un municipi en risc de despoblament.

ii) Deducció del 20 % de les quantitats satisfetes per obres realitzades, fins a un 50 % per les destinades a millorar l'accessibilitat de persones amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 %. Aquesta deducció només és aplicable en relació amb el món rural quan les actuacions tinguin la consideració de subvencionables en virtut d'un programa oficial (concretament, li dona emparament legal el Programa estatal d'ajuda a les persones joves i per a combatre el repte demogràfic) i, endemés, compleixin amb l'establert a l'Annex I de l'Ordre de 7 de desembre, de 2009, de la Conselleria de medi ambient, aigua, urbanisme i habitatge, per la qual s'aproven les condicions de disseny i qualitat en desenvolupament del Decret 151/2009, de 2 d'octubre, del Consell. Per tant, en aquesta deducció no es segueix el concepte de municipi amb risc de despoblament valencià, sinó que es remet al que es fixi pel Programa en qüestió. A més a més, com que el Programa ha d'estar vigent (en data de meritació de l'impost) per tenir dret a la deducció, no podem afirmar que tingui vocació de permanència.

h) *Extremadura*

Aquesta comunitat utilitza el criteri de població al referir-se a municipis i entitats locals menors amb una població menor a 3.000 habitants, al considerar-se que es tracte de “petits municipis”.

Les deduccions són:

i) Deducció del 5% de les quantitats satisfetes per adquisició o rehabilitació d’un habitatge, que ha de ser l’habitual del contribuent, situat en petits municipis. Aquesta deducció és exclusiva per als contribuents de 36 anys o menys.

ii) Deducció del 10% de les quantitats satisfetes per adquisició o rehabilitació d’un habitatge, que ha de ser l’habitual del contribuent, situat en petits municipis. Aquesta deducció no s’ha de confondre amb l’anterior, amb la qual és incompatible, ja que aquella va destinada a joves (menors de 36 anys), mentre que aquesta no estableix limitacions d’edat.

iii) Deducció del 15% de la quota íntegra autonòmica quan el contribuent resideixi habitualment en un petit municipi. La seva aplicació està condicionada a què l'import de la base imposable, general més estalvi, es trobi dins d'un determinat llindar.

iv) Deducció del 30% de les quantitats satisfetes per l'arrendament d'habitatge habitual en el medi rural, és a dir, en petits municipis, amb un límit anual de 1.500 euros. Es requereix addicionalment que concorri en el contribuent qualsevol de les següents circumstàncies: ser menor de 36 anys, ser membre de família nombrosa, no tenir un vincle matrimonial amb dos fills a càrrec pels quals no es rebi aliments, discapacitat del 65% o superior, estar sotmès a curatela o sigui declarat judicialment incapacitat.

v) Deducció de 300 euros per descendent que convisqui amb el progenitor en cas de parts múltiples. Es tracta d'una deducció condicionada a què la suma de les bases imposables general i de l'estalvi no superin determinades quanties, les quals són més elevades si el contribuent resideix en un petit municipi.

v) El límit màxim de l'import de la suma de les bases imposables per poder aplicar la deducció per cura de familiars amb discapacitat s'amplia si el contribuent resideix en un petit municipi.

i) *Galícia*

Quant a deduccions amb un impacte directe sobre els petits municipis (5.000 habitants o menys en el cas gallec), només existeix un increment en la deducció per naixement o adopció de fills en funció del municipi de residència del contribuent. També s'inclouen, emperò, dues deduccions que poden beneficiar els petits municipis, tot i que no sempre de manera exclusiva. Es tracta de la deducció per adquisició i rehabilitació d'habitatges en aldees model (la major part de les quals no arriba al mig miler d'habitants)[19] i de la deducció per inversió en empreses que desenvolupin activitats agràries.

j) *Rioja, La*

19 El concepte d'aldees model es propi de l'ordenament jurídic gallec, el contingut del qual el trobem en l'art. 79 de la Ley 11/2021, de 14 de mayo, de recuperación de la tierra agraria de Galicia. D'acord amb l'apartat primer del esmentat art. <*En las aldeas modelo se procurará la recuperación de la actividad económica y social de los terrenos de antiguo uso agrícola, ganadero y forestal circundantes a la aldea, y particularmente de aquellos que se encuentren en situación de abandono e infrautilización, así como de los núcleos incluidos en ellas, con el objetivo* ***de permitir su recuperación demográfica*** *y la mejora de la calidad de vida de su población*> Per tant, no és irracional afirmar que tots els nuclis de població que han estat declarats aldees model puguin ser considerats afectades pel despoblament.

La comunitat ha optat per elaborar directament dues relacions de municipis afectats per determinades deduccions[20], una que només conté els afectats per la deducció per adquisició o rehabilitació de segon habitatge en el medi rural, i una altra que conté els afectats per totes les deduccions dirigides als petits municipis.

En relació amb l'habitatge:

i) Deducció del 5 % de les quantitats satisfetes per l'adquisició, construcció o rehabilitació d'habitatge habitual a petits municipis, amb un límit màxim de 452 € anuals.

ii) Deducció del 8 % de les quanties invertides en l'adquisició, construcció, ampliació o rehabilitació d'un únic segon habitatge en el medi rural, amb un límit màxim 450,76 €.

En relació amb la promoció del rejoveniment rural:
i) Increment de la deducció per arrendament d'habitatge habitual per a contribuent menor de 36 anys, que passa del 10 % al 20 % de les quanties satisfetes durant l'exercici en concepte de lloguer si l'immoble es troba en un municipi dels relacionats. Es perd el dret a tota la deducció, amb increment o sense, si la base liquidable general sotmesa a tributació, així com la liquidable de l'estalvi, superen determinat import.

ii) Dos Increments en sengles deduccions per les despeses anuals derivades del subministrament d'internet i per les despeses derivades del subministrament de llum i gas, quan es tracti de joves emancipats menors de 36 anys que tinguin l'habitatge habitual a un municipi dels relacionats.

En relació amb els descendents:

i) Deducció del 30 % de les despeses en escoles infantils, centres infantils o personal contractat per la cura de fills de 0 a 3 anys, amb un límit màxim de 600 euros per menor pel qual es té dret a aplicar el mínim per descendents.

ii) Deducció de 100 euros mensuals per cada fill o filla de 0 a 3 anys del contribuent pel qual té dret a aplicar el mínim per descendents.

2.3 Mesures en relació a l'ITPAJD

[20] Ambdues annexades a la Ley 10/2017, de 27 de octubre, por la que se consolidan las disposiciones legales de la Comunidad Autónoma de La Rioja en materia de impuestos propios y tributos cedidos.

Pel que fa a aquest impost, l'autor TORRESCUSA CORDERO[21] destaca com algunes CC. AA. ofereixen un tipus de gravamen reduït per les adquisicions de béns immobles destinats a l'ús d'habitatge. Cada comunitat utilitza uns criteris propis per determinar l'abast de la reducció, que no sempre coincideixen amb els seguits per la resta de comunitats. D'aquesta manera, es requereix que els habitatges estiguin situats en, entre altres criteris referits a les normatives: municipis rurals, zones poc poblades, zones amb risc de despoblament, àrees rurals, petits municipis, etc.

Així mateix, menciona l'autor que s'imposa un tipus reduït per l'adquisició de béns immobles destinats a la seu social o centre de treball d'empreses, establiments de negocis, etc. En aquest cas, es fa referència com a requisit la localització dels immobles a zones escassament poblades o amb risc de despoblament.

Per acabar, succeeix que les comunitats autònomes estableixen beneficis fiscals, no sempre limitats a una de les modalitats de l'impost (transmissions patrimonials / actes jurídics documentats / operacions societàries), que afecten accidentalment els petits municipis. Per exemple, se solen complementar les reduccions estatals de l'impost de transmissions patrimonials per la transmissió d'explotacions agràries per modernitzar-les (les denominades explotacions agràries de caràcter prioritari d'acord amb la L.M.E.A.). També s'observen altres incentius fiscals com deduccions en el supòsit d'arrendament de finques rústiques (del 100% de la quota en el cas gallec).

Tanmateix, tot i que és cert que aquestes explotacions, finques rústiques, parcel·les forestals, etc. solen estar situades en petits municipis, i que, per tant, es poden veure asimètricament beneficiats per tots aquests incentius respecte dels grans municipis, no són mesures directament dirigides a combatre el desequilibri territorial, car, en principi, no s'exclou tota la resta del supòsit de fet.

V. QÜESTIONS BÀSIQUES DE LES MESURES FINANCERES ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES

1. Esquema del règim específic

Remarcant la necessitat d'establir una normativa més ambiciosa, integral i transversal a fi de combatre de manera efectiva el desequilibri poblacional en el territori, l'Avantprojecte de l'Estatut busca articular un règim específic pels micropobles, com s'indica en la seva Exposició de motius:

21 Cfr. A. TORRESCUSA CORDERO, <El creciente establecimiento por las Comunidades Autónomas de beneficios fiscales dirigidos a las zonas despobladas en los impuestos cedidos>, a l'obra col·lectiva *La financiación de los servicios públicos en las áreas urbanas*, Ed. Thomson Reuters – Aranzadi, Cizur Menor, 2022, pp. 194 i 195.

< El principi de diferenciació ha tingut alguna plasmació en part de la legislació sectorial catalana. Tanmateix, si es vol aconseguir l'equilibri territorial i la igualtat material dels seus habitants, es fa necessària una normativa més ambiciosa, integral i transversal, a la qual respon aquest Estatut. Hom no ha d'oblidar que l'escassa densitat de població dels micropobles, nom escollit per aquests municipis, dificulta la disponibilitat de tot tipus de serveis, i en comporta un augment del cost unitari.

Aquest Estatut, doncs, preveu un règim específic en els àmbits de competència de la Generalitat, i pot suposar una experiència capdavantera en l'àmbit del dret comparat, que ha prestat poca atenció a aquesta realitat, que és comuna a molts altres indrets del món.>

El règim específic a nivell financer conté preceptes que podem classificar en els següents quatre àmbits:

i) En primer lloc, es contempla, seguint el principi d'unificació dels ajuts, que les transferències de les diverses administracions als micropobles s'unifiquin en fons de lliure disposició. Aquests fons, tot i que excepcionalment poden estar afectats a determinades despeses, es declaren finalistes amb l'objectiu d'evitar distorsions sobre la regla de la despesa[22] (cfr. arts. 13 a 19).

ii) En segon lloc, es proposa l'establiment d'una àrea fiscal especial anomenada zona d'ultraperifèria demogràfica. Els beneficis que s'aplicaran en la citada zona no es detallen en l'Avantprojecte, ja que es limita a establir un mandat per a la Generalitat a fi que aquesta insti al Govern central a elevar al Consell de l'U.E la sol·licitud d'una fiscalitat específica. Tampoc inclou cap mena de guia o referent sobre el sentit o el tipus de les mesures, més enllà de llistar els tributs que necessàriament s'hauran d'incloure en la sol·licitud (arts. 20 a 24).

iii) En tercer lloc, s'estableixen beneficis fiscals en tributs ja existents (cfr. arts. 25 i 26). En aquest àmbit destaca l'absència de l'impost sobre la renda de les persones físiques, atès que, a més a més de ser l'impost de major recaptació sobre el qual la Generalitat té diverses competències, incloent-hi parcialment la normativa, altres CC. AA. que també han establert beneficis fiscals ja l'han inclòs.

iv) I, en quart lloc, es contempla l'ampliació de destinació dels recursos del Fons per al foment del turisme, dotat amb l'impost sobre les estades en establiments turístics (art. 27).

22 L'art. 12.2 de la Llei Orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera, exclou del còmput per determinar el topall màxim de variació de les despeses els fons finalistes.

En el present TFG ens interessa el bloc de mesures enumerades en tercer i quart lloc, és a dir, l'establiment de beneficis fiscals en tributs ja existents i el fons per al foment del turisme, puix s'insereixen dins la matèria fiscal autonòmica.

En tot cas, s'ha de tenir en compte que aquestes mesures s'apliquen als micropobles, cosa per la qual resulta rellevant concretar quin és el seu concepte.

2. Concepte de micropoble

2.1. Plantejament

El concepte de micropoble previst a la normativa projectada s'insereix en el concepte de petit municipi dins el qual, com a subgrup, s'hi pot distingir el de micromunicipi.

2.2. El petit municipi en la vigent normativa

La L.B.R.L ve a donar en el seu article 121 les característiques que ha de tenir un municipi per a considerar-se de gran població, però ignora el concepte de petit municipi.

Així i tot, existeixen múltiples indicis normatius que apunten cap a l'existència, i esbós, del concepte. En aquest sentit, adverteix ALMEIDA CERREDA que, malgrat no comptar amb una definició legal de petit municipi, els indicis porten a concloure que aquests són els que tenen menys de 5.000 habitants.[23]

[23] M. ALMEIDA CERREDA, <Un posible régimen especial para los pequeños municipios: justificación, naturaleza, contenido y articulación>, a *Revista de estudios de la administración local y autonómica*, núm.19, 2023, pp. 62 i 63. Concretament aquest autor exposa:
<Al estudiar la LBRL, se observa que esta toma la cifra de 5.000 habitantes como umbral para diferentes finalidades: la posibilidad de crear nuevos municipios (artículo 13.2); la necesidad o no de la existencia de junta de gobierno local (artículo 20); la determinación de los servicios obligatorios (artículo 26); la asignación de diversas competencias a las diputaciones provinciales (artículo 36); la fijación de la periodicidad de los plenos (artículo 46); la determinación del número de firmas necesario para las iniciativas populares (artículo 70 bis) o la individuación del modo de dar publicidad a los instrumentos de ordenación territorial y urbanística (artículo 70 ter).
En segundo lugar, el artículo 128 del Real Decreto Legislativo 2/2004, de 5 de marzo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Reguladora de las Haciendas Locales, también toma el número de 5.000 habitantes como límite para determinar qué ayuntamientos pueden imponer prestaciones personales y de transporte para la realización de obras de la competencia municipal.
En tercer lugar, el artículo 3.c) de la Ley 45/2007, de 13 de diciembre, para el desarrollo sostenible del medio rural, dispone, de modo expreso, que se consideran municipios de pequeño tamaño aquellos que poseen una población residente inferior a los 5.000 habitantes.
En cuarto lugar, la Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público, por la que se transponen al ordenamiento jurídico español las Directivas del Parlamento Europeo y del Consejo 2014/23/UE y 2014/24/UE, de 26 de febrero de 2014 (en adelante, LCSP), en su "Disposición adicional segunda. Competencias en materia de contratación en las Entidades Locales" y en su "Disposición adicional tercera. Normas específicas de contratación pública en las Entidades Locales", emplea, asimismo, la cifra de 5.000 habitantes como umbral de refe-

D'acord amb els criteris normatius esmentats per aquest autor, és evident que el llindar dels 5.000 habitants es considera un punt de referència amb suficient suport legal per definir un petit municipi. Tanmateix, l'autor també assenyala que diversos d'aquests preceptes inclouen criteris econòmics per completar aquesta definició. Això té sentit, ja que la insuficiència de la capacitat administrativa en els petits municipis no es deu tant al nombre reduït d'habitants, sinó a la manca de recursos, especialment els econòmics, que dificulten el funcionament eficient d'aquests municipis.

D'aquí que l'autor proposi delimitar també el concepte de petit municipi en base al seu pressupost, concretament proposa que siguin considerats petits municipis aquells que, tenint menys de 5.000 habitants de dret, la mitjana dels pressupostos en el quatre últims exercicis no superi els 3.000.000 €.

Ara bé, aquest autor també adverteix que dins el grup de petits municipis així delimitat es podria crear un subgrup constituït pels anomenats micromunicipis.

2.3 El concepte doctrinal de micromunicipi

Segons ALMEIDA CERREDA,[24] el grup dels petits municipis és molt heterogeni:

< Por una parte, existen ayuntamientos con una capacidad administrativa de gestión casi nula, completamente dependientes del auxilio que le proporcionan los municipios

---

rencia en diferentes ámbitos: la determinación de la estructura organizativa, en materia contractual, de los municipios; la atribución de competencias a los órganos municipales, la fijación de especialidades procedimentales, etc.

En quinto lugar, la regla 1.a de la Orden HAP/1782/2013, de 20 de septiembre, por la que se aprueba la instrucción del modelo simplificado de contabilidad local y se modifica la instrucción del modelo básico de contabilidad local, aprobada por Orden EHA/ 4040/2004, de 23 de noviembre, usa, como criterio para determinar qué municipios pueden aplicar las normas contenidas en ella, el dato de la población, la cual no puede superar los 5.000 habitantes, junto con el dato económico-financiero, puesto que el presupuesto de los mismos ha de sobrepasar los 300.000 €, pero no puede exceder de 3.000.000 €.

En sexto lugar, el artículo 39 del Real Decreto 424/2017, de 28 de abril, por el que se regula el régimen jurídico del control interno en las entidades del sector público local igualmente utiliza, como elemento determinante para establecer qué ayuntamientos podrán emplear el régimen de control interno simplificado, el dato poblacional: no superar los 5.000 habitantes. Eso sí, del mismo modo que la Orden HAP/1782/2013, junto con el umbral poblacional, esta norma impone otro, de tipo económico-financiero: el presupuesto de los municipios que pueden usar el régimen de control interno simplificado ha de oscilar entre los 300.000 y los 3.000.000 €.

Finalmente, en séptimo lugar, el artículo 8.1.c del Real Decreto 128/2018, de 16 de marzo, por el que se regula el régimen jurídico de los funcionarios de administración local con habilitación de carácter nacional, también recurre a una combinación de umbrales poblacionales y económicos para ordenar las secretarías municipales. Así, en particular, establece que se catalogan como de «clase tercera» las secretarías de ayuntamientos de municipios de población inferior a 5.001 habitantes, siempre que su presupuesto no exceda los 3.000.000 €.] >

[24] Cfr. M. ALMEIDA CERREDA, <Un posible régimen especial para los pequeños municipios: justificación, naturaleza, contenido y articulación>, a *Revista de estudios de la administración local y autonómica*, núm.19, 2023, p. 64.

vecinos, entidades supramunicipales o las diputaciones provinciales, y, por otra parte, hay ayuntamientos que tienen una innegable capacidad administrativa, técnica y económica, para desarrollar un cierto número de funciones y servicios públicos dirigidos a sus vecinos, de forma eficaz y eficiente (siempre que, como se ha indicado, se adapten a dicha capacidad sus reglas de funcionamiento y el catálogo de las actividades que han de desarrollar) >

Per tant, partint de la diversitat dins dels petits ajuntaments, es justifica crear un subconjunt, els micromunicipis, que han de tenir un règim jurídic propi i diferenciat.

L'autor citat, basant-se en diverses raons, arriba a la conclusió que s'haurien de combinar els criteris poblacional i econòmic-pressupostari. D'aquesta manera, els municipis amb menys de 1.000 habitants i amb un pressupost mitjà en els últims quatre anys que no excedeixi els 600.000 € haurien de ser considerats micromunicipis.

2.4 El micropoble en l'Avantprojecte d'Estatut

El criteri doctrinal d'ALMEIDA CERREDA no és el seguit a l'Avantprojecte de la llei catalana de l'Estatut dels Micropobles (Avantprojecte a partir d'ara) on es conté la següent definició:

<Article 2. Definició de micropoble

1. Es considera micropoble, als efectes d'aquesta Llei i de la normativa sectorial, aquell que disposi d'una població de dret inferior a 500 habitants.

2. La direcció general competent en matèria d'administració local, a petició de l'ajuntament respectiu, pot aplicar el règim especial d'aquesta Llei als municipis que disposin d'una població de dret inferior a 1.000 habitants, i que presentin alguna de les característiques següents:

1) Comptin amb la població disgregada en nuclis o masies, sempre que cap dels nuclis no superi els 500 habitants.

2) Tinguin una densitat de població per sota de la mitjana dels micropobles definits a l'apartat 1.

3) Perdin població de forma continuada els últims 5 anys consecutius.

3. La població de dret computable és sempre la de la darrera xifra oficial de població.

4. En cas que un micropoble arribi als 500 habitants de dret o, si escau, als 1.000, poden seguir beneficiant-se del règim especial d'aquesta Llei si no es mantenen per sobre d'aquests topalls durant 3 anys consecutius.>

A la nostra manera de veure, advertim un problema significatiu en la definició de l'Avantprojecte, ja que només es basa en el criteri poblacional, obviant completament qualsevol criteri econòmic. El concepte de micromunicipi (denominat micropoble) perfilat es limita a incloure tots aquells municipis amb menys de 500 habitants de dret, o excepcionalment menys de 1.000 habitants, sempre que el criteri poblacional es complementi amb qualsevol dels altres criteris indicatius de l'existència d'un procés de despoblament (com són els escollits: densitat de població, pèrdua constant de població o disgregació dels nuclis poblacionals).

3. Principis financers

En el Títol preliminar de l'Avantprojecte d'Estatut, es contemplen dos principis clàssics de l'àmbit financer municipal: el d'autonomia i el de suficiència. Tan mateix, escau fer referència a un tercer principi que recull l'Avantprojecte, qual és el de la unificació de recursos.

a) Principi d'autonomia

Està recollit a l'article 3 de lAvantprojecte d'Estatut, dient:

<Article 3. Autonomia
Es garanteix als micropobles el dret i la capacitat efectiva per ordenar i gestionar els assumptes públics de la seva competència en el marc de la llei, sota la seva responsabilitat i en benefici dels seus habitants.>

Com que tot micropoble és municipi, aquest article no fa altra cosa que recollir el principi d'autonomia municipal que estableix l'article 137 de la Constitució, que diu:

<El Estado se organiza territorialmente en municipios, en provincias y en las Comunidades Autónomas que se constituyan. Todas estas entidades gozan de autonomía para la gestión de sus respectivos intereses.>

Tan mateix, l'article 140 de la Constitució, estableix:

<La Constitución garantiza la autonomía de los municipios. Estos gozarán de personalidad jurídica plena. Su gobierno y administración corresponde a sus respectivos Ayuntamientos, integrados por los Alcaldes y los Concejales. Los Concejales serán elegidos por los vecinos del municipio mediante sufragio universal, igual, libre, directo y secreto, en la forma establecida por la ley. Los Alcaldes serán elegidos por los Concejales o por los vecinos. La ley regulará las condiciones en las que proceda el régimen del concejo abierto.>

Com explica FERREIRO,[25] el principi d'autonomia té una vessant financera que <significa, en esencia, recursos propios y capacidad de decisión sobre el empleo de estos recursos>

b) Principi de suficiència financera

Està recollit a l'article 6 de l'Avantprojecte d'Estatut, dient:

<Article 6. Suficiència financera
Es garanteix l'equilibri necessari entre les competències assumides pels micropobles i els recursos disponibles per a l'adequada prestació.>

Novament, aquest precepte no fa altra cosa que recollir un principi constitucional, el de suficiència financera municipal (art. 142 C.E), que es llegeix:

<Las Haciendas locales deberán disponer de los medios suficientes para el desempeño de las funciones que la ley atribuye a las Corporaciones respectivas y se nutrirán fundamentalmente de tributos propios y de participación en los del Estado y de las Comunidades Autónomas.>

Segons FERREIRO,[26] la rellevància d'aquest principi radica en què presenta un doble significat. Per una banda, té una projecció interna, d'adequació de mitjans a fins, o, en altres paraules, garantir la disponibilitat dels recursos necessaris per complir els fins que els ens locals assumeixin. Per l'altra, també es manifesta externament, implicant que tant l'Estat com les CC. AA hagin de respectar els mitjans que les corporacions locals necessitin per al compliment de llurs funcions, és a dir, que tant la normativa estatal com autonòmica respectin els mitjans de les corporacions locals tant en les lleis que prevegin la participació d'aquestes en els ingressos d'aquells com en les que atribueixin tributs o la capacitat d'establir-ne.

c) Principi d'unificació dels ajuts

Amb l'objectiu d'adaptar la normativa vigent a la realitat dels micropobles i reforçar la realització dels principis esmentats, l'Avantprojecte proposa en l'exposició de motius introduir el principi d'unificació dels ajuts.

El principi es concreta en el capítol segon del Títol primer, establint la unificació dels ajuts en fons de lliure disposició, que permetria eliminar bona part de la burocràcia i el control polític

25 J.J. FERREIRO LAPATZA, *Curso de Derecho Financiero Español,* Ed. Marcial Pons, Barcelona-Madrid, 2006, p. 70.

26 J.J. FERREIRO LAPATZA, *Curso de Derecho Financiero Español,* Ed. Marcial Pons, Barcelona-Madrid, 2006, pp. 70.

sobre els micropobles, donant-los un major poder de decisió en la priorització de les seves despeses.

Como es veu es tracta d'un principi funcional, de tipus operatiu, i que, al nostre entendre, troba el seu enclatge constitucional, no tant en principis juridicofinancers, sinó en el principi general d'eficàcia de les Administracions públiques recollit a l'article 103 de la Constitució.

VI. MESURES RELATIVES AL TRIBUTS AUTONÒMICS PROPIS ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES

1. Concepte de tribut autonòmic propi

L'autonomia financera que gaudeixen les CC. AA en virtut de l'art. 156.1 C.E té un caràcter instrumental; aquest es reafirma en l'art. 1 de la L.O.F.C, tal i com es posa de relleu en l'anàlisi de la jurisprudència constitucional realitzada per DE LA PEÑA AMORÓS.[27] Igualment, el màxim intèrpret de la constitució apunta que l'autonomia de l'art. 156.1 C.E comporta la facultat de les CC. AA d'utilitzar l'instrument fiscal en l'execució i desenvolupament de totes les competències que hagin assumit[28] sense condicionaments indeguts[29] ni controls[30] (més enllà dels establerts en la Constitució i la L.O.F.C.A).

Així, perquè el principi d'autonomia financera no quedi buit de contingut, les CC. AA han de tenir el poder financer suficient per establir un règim tributari adequat. Sota aquest context, d'acord amb la doctrina[31], el tribut autonòmic propi és justament el que estableix i regula la comunitat autònoma, *ex.* articles 157.2 lletra b) C.E, 4.1 lletra b) i 6.1 de la L.O.F.C.A.

En aquesta línia, l'art. 7 de la L.O.F.C.A conté una manifestació del principi d'instrumentalitat segons el qual les CC. AA. estan habilitades per establir taxes en els àmbits sobre els quals ostentin una competència material. Com també, el mateix art. 7, apartat 2n, reconeix expressament com tributs propis autonòmics aquelles taxes que provinguin de béns de domini públic i competències transferides a les CC. AA. per part de l'Estat o de les Corporacions locals.

Per les raons que veurem en el pròxim subapartat 2, aquestes taxes, que tenen la consideració de tribut autonòmic propi, són les que aquí més ens interessen.

---

27 Mª DEL MAR DE LA PEÑA AMOROS, <Los principios que limitan la autonomía financiera de las comunidades autónomas>, a *Revista Aragonesa de Administración Pública*, núm. 32, 2008, pp. 246 a 248.

28 Entre altres, vid. el fonament jurídic 13è de la STC 37/1987, de 26 de març.

29 Entre altres, vid. Fonament Jurídic 6è de la STC 13/1992, de 6 de febrer.

30 Entre altres, vid. Fonament Jurídic 11è de la STC 76/1983, de 5 d'agost.

31 Cfr. J.J. FERREIRO LAPATZA, J. MARTÍN FERNÁNDEZ, J. RODRÍGUEZ MÁRQUEZ i J.M. TOVILLAS MORÁN, *Curso de Derecho Tributario*, Ed. Marcial Pons, Barcelona – Buenos Aires – Madrid, 2008, pp. 387 i ss.

2. Els beneficis fiscals establerts en tributs propis

Com s'ha dit, entre els tributs propis catalans per al sosteniment de la Hisenda pública hi ha les taxes.

Actualment, en l'àmbit autonòmic, aquestes estan regulades en el Decret Legislatiu 3/2008, de 25 de juny, que aprova el Text refós de la Llei de taxes i preus públics de la Generalitat de Catalunya. L'article 25 de l'Avantprojecte d'Estatut pretén modificar aquesta normativa per alleugerir la càrrega fiscal que suposen les taxes, particularment quan s'originen en la prestació de serveis relacionats amb activitats emplaçades en micropobles, o, si escau, en finques emplaçades, o obres realitzades, en les mateixes localitats.

Les taxes de la Generalitat de Catalunya que resulten exemptes arrel de la seva relació amb els micropobles es classifiquen de la següent manera:

1.- Taxes pels serveis prestats en relació amb les activitats o, si escau, finques o obres emplaçades en municipis que tinguin la consideració de micropobles; a) Agricultura i ramaderia: 11 taxes. b) Aigua: 2 taxes. c) Assegurances i matèria financera, estadística i tributària: 1 taxa. d) Comerç: 2 taxes. e) Cultura: 2 taxes. f) Fauna, natura i medi ambient: 6 taxes. g) Indústria: 6 taxes. h) Salut: 6 taxes. i) Serveis socials: 2 taxes. j) Transports, ordenació urbanística i del litoral, domini públic i informes, actuacions i serveis administratius: 3 taxes.

2.- Taxes pels serveis prestats en relació amb les persones jurídiques que tenen la residència efectiva en micropobles: 3. taxes.

3.- Taxa pels anuncis d'inserció obligatòria al DOGC d'ajuntaments de municipis que tinguin la consideració de micropobles

A la vista de la norma d'exempció que afecta a les taxes, escau destacar que no es fàcil advertir entendre quin és el motiu últim jusficador que, mentre algunes taxes estan exemptes, altres resten excloses de l'exempció als micropobles.

Tan mateix, el conjunt de taxes que estan excloses de semblant exempció relativa als micropobles, és prou significativa, abastant les taxes relatives al jocs i espectacles; educació; esports; habitatge i edificació; política lingüística; pesca; residus; seguretat privada, formació de personal policial i de protecció civil, cos de mossos d'esquadra, cos de bombers de la Generalitat, i actuacions i serveis del Servei Català de Trànsit; societat de la informació; treball; universitats; taxes per serveis i activitats de caràcter general; actuacions comunitàries i cíviques; administració de justícia; consum; i contractació pública.
A més a més, algunes de les taxes sí contemplades es troben actualment derogades, com la *Taxa per la verificació del compliment de les bones pràctiques de laboratori (BPL) d'un laboratori que fa estudis no clínics sobre productes agroalimentaris i de la inspecció per a la*

verificació del compliment de les bones pràctiques de laboratori en l'elaboració d'estudis no clínics o la *Taxa per la tramitació dels plans de gestió de dejeccions ramaderes*.

En fi, més enllà d'algunes de les taxes del Text refós, cap altre tribut propi es veu modificat per l'Avantprojecte d'estatut.

Tenint en compte l'anteriorment dit, la nostra opinió és que, quant a tributs propis, l'Avant-projecte és poc ambiciós, puix que, per una banda, es limita a les taxes mentre que, per l'altra, deixa inalterades algunes que podrien perfectament servir per incentivar l'establiment i conservació d'habitants, com ara les taxes per inscripció en les proves d'accés a determinats estudis.

VII. MESURES RELATIVES ALS TRIBUTS CEDITS ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES

1. Concepte de tribut cedit

D'acord amb la doctrina[32], un tribut cedit a les Comunitats Autònomes és aquell que l'Estat crea però que transfereix a les Comunitats Autònomes, ja sigui totalment o parcialment, la seva recaptació i, en alguns casos, certes competències normatives. Això es fa en el marc de l'article 157.2.a) de la Constitució i de l'article 10 L.O.F.C.A. El tribut cedit en qüestió pot ser un impost, una taxa o una contribució especial.

En l'ordenament jurídic espanyol, els tributs cedits a les comunitats autònomes formen part del sistema de finançament autonòmic i inclouen els impostos llistats en l'art. 11 L.O.F.C.A, com el de successions i donacions, patrimoni, transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (I.T.P.A.J.D), així com una part de l'impost sobre la renda de les persones física i de l'impost sobre el valor afegit.

L'I.T.P.A.J.D es troba efectivament cedit en virtut de la Llei 22/2009, de 18 de desembre, per la qual es regula el sistema de finançament de les Comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb Estatut d'Autonomia i es modifiquen determinades normes tributàries. La cessió permet a les comunitats autònomes conservar la totalitat de la seva recaptació, sempre que el rendiment del tribut es consideri produït en el seu territori d'acord amb els punts de connexió relacionats a l'art. 33.2 de la Llei 22/2009, així com alguns aspectes de la seva quantificació on són necessàries competències normatives com els tipus de gravamen, deduccions i bonifi-

32 Cfr. J.J. FERREIRO LAPATZA, J. MARTÍN FERNÁNDEZ, J. RODRÍGUEZ MÁRQUEZ i J.M. TOVILLAS MORÁN, *Curso de Derecho Tributario*, Ed. Marcial Pons, Barcelona – Buenos Aires – Madrid, 2008, pp. 387 i ss.

cacions en la quota (art. 49 de la Llei 22/2009). Com veurem en el següent subapartat 2, el que ara més ens interessa és l'I.T.P.A.J.D.

2. Els beneficis fiscals establerts en tributs cedits

L'article 26 de l'Avantprojecte d'Estatut, pretén bonificar l'agrupació de finques remetent-se a la norma reguladora de la quota tributària d'actes jurídics documents relativa a l'escriptura d'agregació.

L'art. 70 del Reial Decret 828/1995, de 29 de maig, pel qual s'aprova el reglament de l'Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, estableix que la base imposable de les agrupacions de finques és el valor de les finques agrupades, mentre que la base imposable en el cas d'agregació és el valor de la finca agregada a la major, o, en altres paraules, únicament el valor de la menor.

La diferència en el cost entre supòsits és notable, ja que el tipus de gravamen català de l'1,5 %[33] s'aplica sobre el valor de la finca a la qual se n'agrupen d'altres així com sobre el valor de tota la resta agrupades, en el primer cas, però només sobre el valor de la finca menor agregada, en el segon (és a dir, insistim que la base imposable passa de ser el valor de diverses finques, al valor de la menor agregada).

S'ha de fer notar que, d'acord amb l'exposició de motius de l'Avantprojecte, la problemàtica a la qual es busca donar resposta és que el règim actual acaba donant com a resultat que es pagui l'impost d'actes jurídics documentats en relació amb una superfície tantes vegades com la finca on s'emplaci es vagi agrupant amb altres. Tanmateix, si bé cal admetre que el líquid de l'exacció serà inferior amb la bonificació contemplada, el fet descrit continuarà succeint sempre que la finca on s'emplaci dita superfície sigui la menor de les agregades, i, en cas contrari, sempre una de les finques serà considerada la menor, per la qual s'haurà de pagar l'impost. Per consegüent, el que motiva aquesta reforma no és tant el nombre de vegades que meritarà l'impost d'actes jurídics documentats, com podria donar a entendre l'exposició de motius (s'haurà de continuar tributant cada cop que es dugui a terme una agrupació), com la quantia a satisfer cada cop que meriti.
En fi, atès que, en virtut de l'art. 49.1 lletres b), en relació amb la a), de la Llei 22/2009, el legislador català pot establir bonificacions a la quota tributària de l'impost d'actes jurídics documentats tant en el cas d'agrupacions com en el d'agregacions[34], l'Avantprojecte pretén equiparar el cost tributari d'ambdues operacions mitjançant justament la figura de la bonifi-

33 El tipus impositiu es troba actualment regulat en l'art. 642-1 lletra d) del Decret Legislatiu 1/2024, de 12 de març, pel qual s'aprova el llibre sisè del Codi tributari de Catalunya, que integra el text refós dels preceptes legals vigents a Catalunya en matèria de tributs cedits

34 Vid. art. 642-1 del Decret Legislatiu 1/2024, de 12 de març, pel qual s'aprova el llibre sisè del Codi tributari de Catalunya, que integra el text refós dels preceptes legals vigents a Catalunya en matèria de tributs cedits i art. 31.2 del Reial Decret Legislatiu 1/1993, de 24 de setembre, pel qual s'aprova el Text refós de la llei de l'Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats).

cació, així es pot llegir en l'art. 26, intitulat <*Bonificació de l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats en relació amb les agrupacions de finques*>, on, concretament, s'estableix que <*En les escriptures d'agrupació de finques ubicades en municipis declarats micropobles, s'estableix una bonificació de la quota d'actes jurídics documentats per import equivalent al necessari per tal que aquesta sigui la mateixa que si s'hagués tractat d'una escriptura d'agregació.*>

Si en l'apartat anterior, relatiu als tributs propis, consideràvem que l'Avantprojecte és poc ambiciós, la conclusió no pot ser diferent quant a tributs cedits. No és un fet que puguem obviar que el tribut de major recaptació, el qual pot arribar a suposar una importantíssima càrrega fiscal en determinades comunitats autònomes, com és el cas de la catalana, sigui oblidat. Ens referim a l'impost sobre la renda de les persones físiques (tot i que la cessió no abasta la totalitat de l'impost, sí que és prou àmplia, i altres CC. AA han explorat ja la possibilitat d'intentar revitalitzar els petits municipis mitjançant incentius fiscals establerts en el mateix, com s'ha detallat *ut supra* al punt IV). Tampoc podem obviar que l'únic tribut cedit contemplat sigui l'I.T.P.A.J.D (i amb un únic benefici) respecte del qual també existeix precedent normatiu en altres CC. AA que hi han establert mesures directament destinades a facilitar la repoblació com és preveure un tipus de gravamen reduït en l'adquisició d'habitatges.

VIII. MESURES RELATIVES AL FONS PER AL FOMENT DEL TURISME ADOPTADES PER L'AVANT PROJECTE DE LLEI DE L'ESTATUT DELS MICROPOBLES

1. Concepte de fons per al foment del turisme

La crisi financera 2007-2008 iniciada als E.U.A, també anomenada crisi de les hipoteques *subprime* o, simplement, gran recessió, va tenir repercussions en totes les economies del món, però no en totes es va manifestar amb la mateixa duresa. D'acord amb JIMENO i amb SANTOS [35] l'Estat Espanyol forma part del grup de països on la crisi es va materialitzar més intensament, així mateix, els autors destaquen que la varietat espanyola de la gran recessió va ser multifacètica, abastant diversos fronts: el sector financer, el sector públic, el teixit productiu-empresarial i les llars.

Particularment rellevant és l'afectació que la crisi va tenir per al sector públic, tot i que inicialment es va pensar que l'economia espanyola tenia, per diversos motius, uns fonaments sòlids i que, per tant, era capaç de resistir la davallada econòmica mundial sense majors problemes, [36] la realitat va resultar ser molt diferent. A més a més, els Estats de la perifèria euro-

35 J. E. JIMENO i T. SANTOS, <The crisis of the spanish economy>, a *SERIEs: Journal of the Spanish Economic Association*, núm. 5, 2014, p. 126.

36 J. E. JIMENO i T. SANTOS, <The crisis of the spanish economy>, a *SERIEs: Journal of the Spanish Economic Association*, núm. 5, 2014, p. 127.

pea, per la forma en què estava dissenyat el sistema euro, van experimentar dificultats en accedir al finançament del deute públic (alguns no van ni tan sols poder accedir-hi) i van haver de dependre de l'ajut de la U.E [37]. D'aquesta manera, el superàvit fiscal i el baix nivell de deute públic de l'any 2007 havien desaparegut completament per a l'any 2012, quan la prima de risc va arriba a màxims històrics i el Govern espanyol va haver de sol·licitar un rescat financer a l'U.E. [38]

El gran desequilibri pressupostari va provocar, en resposta, una onada de reformes legislatives. Algunes de les mesures més sonades són, sens dubte, la reforma "exprés" de l'art. 135 C.E (mitjançant l'acord de reforma constitucional de 27 de setembre de 2011) per introduir el principi d'estabilitat pressupostària, i la promulgació de la L.R.S.A.L (Llei estatal 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració Local) que, centrada en l'àmbit local, va imposar importants restriccions a les competències, activitats, serveis i iniciativa econòmica dels ens locals.

Però l'exponent de les respostes normatives per ajustar els comptes públics que aquí ens interessa és l'aprovació per part del parlament de Catalunya de la Llei 5/2012, del 20 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives i de creació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Aquesta llei, com bé indica el seu nom, a més d'introduir mesures per augmentar els ingressos de la Generalitat (Títol I) i reduir les despeses (Títol II), va establir un nou tribut autonòmic propi català, l'impost sobre les estades en establiments turístics, així com un fons per al foment del turisme respecte del qual la recaptació de l'impost es trobava plenament afectada. Bona part de la Llei 5/2012 es troba actualment derogada i, en concret, la norma que conté la regulació de l'impost i el fons és la Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic i de creació i regulació dels impostos sobre grans establiments comercials, sobre estades en establiments turístics, sobre elements radiotòxics, sobre begudes ensucrades envasades i sobre emissions de diòxid de carboni.

El fons, tot i que va néixer en circumstàncies excepcionals, nodrit per un impost que va trobar com a excusa del seu establiment la difícil conjuntura econòmic-financera, tenia des de bon inici vocació de permanència, atès que el compliment del seu objectiu, a saber, millorar la competitivitat de Catalunya com a destinació turística, comporta un procés *sine die* i sense solució de continuïtat.

Quant a la regulació actual, tal com ja succeïa amb la Llei 5/2012, hi ha dues notes essencials que s'han de comentar de la descripció del fons. En primer lloc, d'acord amb l'art. 48.2 de la

---

37 M. LARREINA DÍAZ, <La reforma del sistema financiero un año después del rescate: Un éxito, pero ¿para quién?> a *Boletín de Estudios Económicos*, núm. 209, 2013, p. 232.

38 LA MONCLOA, *Spain formally requests financial aid for Spanish banks*, https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2012/20120625_RequestAidBanks.aspx, 2012., [vist el dia 5-7-2024]

Llei 5/2017, el fons es dota amb els ingressos obtinguts de l'impost sobre les estades en establiments turístics (específicament, la totalitat de la recaptació, llevat dels ingressos derivats de recàrrecs, *vid*. art. 24 Llei 5/2017). En segon lloc, per l'art. 48.2, *in fine,* de la Llei 5/2017, els recursos del fons s'han de destinar a qualsevol, o a tots, dels objectius llistats amb caràcter taxatiu a l'art. 49 de la Llei 5/2017.

2. Ampliació del destí del fons

Doncs bé, l'article 27 de l'avantprojecte d'Estatut, amb la finalitat de corregir el sense sentit[39] que suposa que el fons es pugui usar en la millora de determinades infraestructures però no als seus accessos, diu:

<Article 27. Ampliació de destinació dels recursos del Fons per al foment del turisme S'afegeix una lletra f) a l'apartat 1 de l'article 49 de la Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic i de creació i regulació dels impostos sobre grans establiments comercials, sobre estades en establiments turístics, sobre elements radiotòxics, sobre begudes ensucrades envasades i sobre emissions de diòxid de carboni, amb el contingut següent:

[...]

«f) La millora dels accessos als nuclis, a les infraestructures turístiques i al patrimoni històric».>

De nou l'Avantprojecte proposa una mesura fiscal que ja no solament no està pensada per combatre de manera específica el desequilibri territorial, cosa que no és per se un malencert sempre que l'efecte compost de totes les mesures contemplades sí que acompleixin tal resultat, sinó que ni tan sols afecta únicament els micropobles. I és que, tenint en compte la generalitat de la lletra f) que pretén afegir-se a la Llei 5/2017, hom ha de concloure que també els municipis que no s'incardinen dins la definició de micropoble es veurien beneficiats, car igualment tenen accessos i igualment poden tenir infraestructures turístiques i patrimoni històric.

IX. EL PROJECTE DE LLEI DE MUNICIPIS RURALS

1. Plantejament

39 La qualificació no és nostra, es declarat com a tal a l'exposició de motius de l'Avantprojecte.

És important tenir en compte que l'Avantprojecte de llei de micropobles es va transformar en l'Avantprojecte de llei de municipis rurals, estant ara en fase de Projecte de llei de municipis rurals.

Als efectes de simplificar l'anàlisi comparativa tan sols en puntuals casos que estimem rellevants ens ocuparem de l'Avaptprojecte de Llei de municipis rurals, centrant-nos per tant en l'Avantprojecte de llei de micropobles i en el Projecte de llei de municipis rurals.

En el Pla de Govern per a la XIV Legislatura, aprovat per acord de govern de 13 de juliol de 2021, s'establien els eixos en què s'havia de basar el conjunt de l'acció política del Govern de la Generalitat per, en aquell moment, actual legislatura. Entre els eixos s'incloïa el 4t, intitulat "Per un país verd, equilibrat i connectat", sobre el qual, en la introducció del Pla de Govern[40] s'aclaria que:

<El país just, verd, competitiu, connectat, d'oportunitats ha de ser-ho en el seu conjunt; equilibrat territorialment, on les oportunitat es generin independentment d'on un visqui o emprengui una petita o gran empresa. I això vol dir que ens calen estratègies concretes per evitar les desigualtats en entorns urbans i el despoblament de determinats àmbits del país.>

Així doncs, amb la problemàtica del desequilibri territorial en ment, s'incloïa en el Pla normatiu del Govern de la Generalitat de Catalunya per als anys 2021 - 2023, dins del conjunt d'actuacions incardinades en el citat Eix 4t, la tramitació de l'Avantprojecte de Llei de l'Estatut dels municipis rurals (actual Projecte), encarregada al Departament de la Presidència[41].

Els treballs van començar de bon inici, així el 3 de maig de 2022 s'aprovava per Acord de Govern la memòria preliminar de l'Avantprojecte[42] (actual projecte), i van continuar sense demores fins que, menys de 2 anys després, el 16 d'abril de 2024, el Govern aprovà el text del Projecte de Llei de l'Estatut de Municipis Rurals[43].

---

40 GENERALITAT DE CATLUNYA, *Pla de Govern XIV Legislatura*, https://govern.cat/govern/docs/PdG.pdf, 2021., p. 7, [vist el dia 7-7-2024]

41 GENERALITAT DE CATLUNYA, *Pla normatiu del Govern de la Generalitat de Catalunya per als anys 2021-2023: Versió revisada a 23.1.2023*, https://presidencia.gencat.cat/web/.content/ambits_actuacio/millora_regulacio_normativa/planificacio-normativa/pla-normatiu-2021-2023/Pla-normatiu-2021-2023-Segona-modificacio.pdf, 2023., p. 59, [vist el dia 7-7-2024]

42 DIRECCCIÓ GENERAL DE COMUNICACIÓ, *El Govern aprova dues memòries d'avantprojecte de llei amb gran impacte al món local*, https://govern.cat/salapremsa/notes-premsa/420910/govern-aprova-dues-memories-davantprojecte-llei-gran-impacte-al-mon-local, 2022., [vist el dia 7-7-2024]

43 DIRECCIÓ GENERAL DE COMUNICACIÓ, *El Govern aprova el Projecte de l'Estatut de municipis rurals de Catalunya*,https://govern.cat/salapremsa/notes-premsa/598982/govern-aprova-projecte-llei-lestatut-municipis-rurals-catalunya, 2024., [vist el dia 7-7-2024]

Atès que la finalitat del Projecte és desenvolupar un règim especial per a petits municipis amb l'objectiu que, a través de diferents mesures, es millori la capacitat administrativa i financera per tal que aquests puguin exercir les competències i funcions atribuïdes legalment, amb una millora de la prestació dels serveis públics essencials de forma més eficient, per tal d'aconseguir l'equilibri territorial i la igualtat material dels seus habitants, i que, per tant, ja no es preveu l'elaboració de cap text normatiu directament adreçat a tractar la realitat diferenciada dels municipis més petits del nostre territori, podem concloure que l'establiment del règim específic que concebia l'AdMC, mitjançant la seva proposta d'Avantprojecte de Llei de l'Estatut dels micropobles, s'ha acabat transformant en el Projecte de Llei de l'Estatut de municipis rurals.

En conseqüència, un cop analitzat l'Avantprojecte de Llei de l'Estatut dels micropobles, en especial les mesures fiscals, text pioner i central del nostre treball, es passarà ara a examinar les principals diferències de contingut que medien entre ambdós: l'Avantprojecte, i aquell que s'espera que sigui finalment aprovat amb rang de llei formal, és a dir, el Projecte.

2. Qüestions bàsiques sobre les mesures financeres

2.1 El micropoble en el Projecte d'Estatut

Com ja succeïa amb l'Avantprojecte de Llei de l'Estatut dels micropobles, el Projecte de llei de l'Estatut de municipis rurals es desmarca del criteri doctrinal exposat en el punt V, apartat 2.3, on, amb una definició més detallada, s'estableix:

<Article 3. Definicions
Als efectes del que disposa aquesta Llei, s'entén per:

a) Comarca rural, aquella comarca en què un mínim del 15% de la seva població viu en municipis amb una densitat de població inferior a 150 h/km^2. En el cas que una comarca rural tingui una densitat de població de fins a 90h/km^2, s'entendrà que té un elevat grau de ruralitat.

b) Comarca limítrof és aquella que limita amb una comarca rural amb un elevat grau de ruralitat.

c) Municipi rural, aquell municipi la població del qual és inferior o igual a 2.000 habitants i que pertany a una comarca rural. També tenen aquesta consideració els municipis de menys de 2.000 habitants que pertanyen a una comarca limítrof, descrita al punt b) d'aquest article, i que reuneixen una d'aquestes dues condicions: tenen una densitat menor o igual als 90 h/km^2 o una taxa de creixement de la població negativa en els darrers 10 anys.

d) Municipi rural d'especial atenció, aquell municipi rural amb una població inferior o igual a 500 habitants. Així mateix, també tenen la condició de municipi rural d'especial atenció aquells municipis rurals amb una població superior als 500 habitants i inferior als 2.000 que compleixen com a mínim una de les condicions següents:

- *Una densitat de població inferior a 12,5 h/km^2.*
- *Una taxa de creixement de població menor al 10% en els darrers 10 anys.*
- *Un índex d'envelliment superior al doble de la mitjana de Catalunya. >*

Com es pot veure, el Projecte es guia per un conjunt de criteris, tots ells combinats, més ampli que l'Avantprojecte, però arriba a una conclusió molt semblant, a saber, que el llindar per determinar els municipis que mereixen un tractament especial i diferenciat se situa en 500 habitants o menys. Cal mencionar que el Projecte, a diferència de l'Avantprojecte, no considera que la xifra dels 500 habitants sigui, per si sola, suficient, ja que un municipi rural d'especial atenció ha de ser, en primer lloc, rural i, per tant, ha de pertànyer, o bé a una comarca rural, o bé a una comarca limítrof. Tampoc coincideix en el límit superior, que s'amplia a 2.000 habitants o menys, sempre que concorri al criteri poblacional algun dels criteris addicionals de densitat de població, creixement poblacional o taxa d'envelliment.

Tan mateix, les disposicions addicionals primera i segona del Projecte preveuen l'extensió del règim especial a altres municipis que no compleixin els requisits fixats en l'art. 3. S'introdueixen d'aquesta manera dues clàusules de flexibilització dels criteris d'inclusió per no excloure rotundament aquells municipis que, tot i no subsumir-se als supòsits de l'art. 3, no deixen de ser vulnerables.

La diferència principal entre les vies de l'art. 3 i de D.A 1ª rau en el fet que, en el cas que concorrin els criteris d'inclusió, el municipi passa a classificar-se com a rural o, si escau, rural d'especial atenció, de manera automàtica, com es pot interpretar de l'art. 4.1 i, en conseqüència, no se'l pot excloure de l'àmbit d'aplicació del Projecte d'Estatut. En cas contrari, el municipi interessat ha de sol·licitar formar-ne part, però la seva inclusió depèn d'una decisió discrecional de l'autoritat competent i tampoc, no obstant ser finalment inclòs, podran ser classificats com rurals o rurals d'especial atenció[44].

Els municipis que podran sol·licitar incorporar-se al règim són:

i) Els municipis que pertanyin a una comarca limítrof i que tinguin una població inferior o igual als 2.000 habitants, però no reuneixin els requisits per a ser considerats com a rurals d'acord amb el que disposa l'article 3 (D.A 1a, primer paràgraf).

ii) Els municipis que pertanyin a una comarca rural i tinguin una població superior a 2.000 habitants i inferior a 3.000 habitants, una densitat de població inferior a 90 h/km2 i una taxa de creixement de la població negativa en els darrers 10 anys (D.A 2a, segon paràgraf).

[44] Atés que l'art. 4.1 estableix que la classificació d'un municipi com a municipi rural o com a municipi rural d'especial atenció es fa d'acord amb els indicadors establerts a l'article 3 i ni la Disposició addicional primera ni la segona preveuen exempció.

Per la seva banda, la D.A 2a estén parcialment els beneficis de l'Estatut (tots llevat del fons específic de l'art. 26.2), sense haver de passar pel procediment previ de sol·licitud contemplat en la D.A anterior, als nuclis agregats i els seus habitants de determinats municipis[45].

En fi, malgrat les diferències, el Projecte peca en la igualtat, ja que, en la mateixa línia que els micropobles (Avantprojecte), el concepte de micromunicipi, identificat al Projecte amb la categoria creada *ex professo* de municipi rural d'especial atenció, presenta idèntic problema; una vegada més, s'obvia el criteri pressupostari.

Des del nostre punt de vista, l'ús del criteri poblacional és necessari, sempre que les xifres considerades siguin reduïdes. Així, el llindar es pot fixar en 1.000 habitants com proposa la doctrina científica per nosaltres seguida, com es pot fixar en els 500 habitants que contempla l'Avantprojecte (o el Projecte, atesa la correspondència que media entre els conceptes de micromunicipi i de municipi rural d'especial atenció). Ara bé, la insuficiència de la capacitat administrativa en els petits municipis, especialment en els micropobles, no rau tant en l'absència d'un nombre elevat d'habitants com en la manca de mitjans, singularment econòmics. Si bé existeix una forta correlació entre el nombre d'habitants i els mitjans disponibles, com ja s'ha esmentat en aquest treball, la realitat dels petits municipis és molt homogènia i, per tant, no sempre l'absència d'un gran nucli de població comporta l'existència d'un procés despoblador o la inoperativitat d'un ajuntament en donar resposta a les necessitats dels seus veïns. Altrament, municipis que sí que es veuen plenament afectats per les desigualtats derivades del baix nivell poblacional no podran accedir al règim específic de l'Estatut pel simple motiu de superar els 2.000 habitants, i un exemple el trobem al municipi de Falset[46],

---

45 Els municipis als quals en referim són els descrits en la mateix DA 2a, a saber:

< [aquells] de fins a 5.000 habitants d'una comarca rural en els quals hi hagi deu o més nuclis de població agregats de menys de 500 habitants; i aquells municipis de més de 5.000 habitants d'una comarca rural que tinguin deu o més nuclis agregats de menys de 500 habitants, i que tinguin una densitat de població inferior a 20 h/km2 i una taxa de creixement de la població negativa en els darrers 10 anys [...] >

46 Falset és municipi rural que pertany a una de les comarques rurals més afectades per la despoblació de tota Catalunya (El Priorat), té una baixa densitat de població, 87,7 habitants per quilòmetre quadrat, una població estancada al voltant dels 2.800 habitants, inferior a la que tenía fa una dècada, i un pressupost anual que, fins a l'exercici corresponent a l'any 2023, no superava els 3.000.000 €. En conseqüència, no és cap exageració el fet que considerem que hauria de poder ser considerat un municipi rural d'acord amb el Projecte d'Estatut.
Les dades sobre la densitat de població són d'elaboració pròpia, mitjançant les xifres publicades per l'Institut Nacional d'Estadística.
Les dades sobre els pressupostos s'han extret d'anuncis oficials publicats al Butlletí oficial de la Província de Tarragona. S'han consultat els darrers 3 anys.
AJUNTAMENT DE FALSET: *Anunci de l'Ajuntament de Falset: Pressupost general per a l'exercici 2021 i plantilla. Aprovació definitiva,* https://www.diputaciodetarragona.cat/ebop/index.php?op=dwn&tipus=i&data=20210318&anyp=2021&num=02159&v=i, 2021., [vist el dia 7-7-2023]
AJUNTAMENT DE FALSET: *Anunci de l'Ajuntament de Falset: Pressupost general per a l'exercici 2022 i plantilla. Aprovació definitiva,* https://www.diputaciodetarragona.cat/ebop/index.php?op=dwn&tipus=i&data=20220310&anyp=2022&num=01579&v=i, 2022., [vist el dia 7-7-2023]

província de Tarragona (tot i que, val a dir, aquest municipi, en concret, podria sol·licitar la seva inclusió al règim especial dels municipis rurals per la via del paràgraf segon de la Disposició addicional primera del Projecte d'Estatut).

És per tots aquests motius que no trobem raonable que el nou Projecte de municipis rurals persisteixi en la idea de l'Avantprojecte de micropobles consistent en prescindir del criteri pressupostari a la hora de definir el seu abast objectiu d'aplicació.

2.2 Principis financers

En l'art. 6 del Projecte d'Estatut es relacionen els principis que han de regir la seva aplicació, entre els quals destaquem per incloure's dins de l'àmbit financer els principis de: solidaritat a la lletra b); proporcionalitat a la lletra d); i suficiència financera a la lletra f). Per la seva banda, el principi d'autonomia financera es reconeix, juntament de nou amb la suficiència, a l'art. 23 del Projecte.

a) Principis d'autonomia i suficiència financeres

Pel que fa als principis d'autonomia i suficiència financeres, tant el Projecte com l'Avantprojecte no fan altra cosa que recollir els principis constitucionals homònims (arts. 140 i 142 C.E, respectivament). Per tant, ens remetem al que ja s'ha dit sobre la qüestió en el punt V, apartat 2.5

b) Principi de proporcionalitat

Quant a la referència a la proporcionalitat, el principi es reconeix expressament com a novetat en el Projecte d'Estatut, i cal aclarir que no es tracta del principi més típic i purament financer de proporcionalitat (la proporcionalitat tributària), sinó que té un caràcter eminentment administratiu, de respecte al govern local.

Això no obstant, també presenta una dimensió financera, en tant que es configura com a límit o control de les mesures, de tota mena, que afectin els municipis rurals, per tal que es respecti el seu àmbit de competència.

c) Principi de solidaritat

Igualment, és nou el reconeixement exprés del principi de solidaritat, però amb una projecció intraterritorial, és a dir, referit envers els diversos territoris que formen la comunitat autònoma catalana, donant especial atenció als municipis rurals. Amb aquest principi es busca garantir que els poders públics, entre altres objectius, actuïn per reduir les diferències en els nivells de desenvolupament dels diversos municipis.

AJUNTAMENT DE FALSET: *Anunci de l'Ajuntament de Falset: Pressupost general per a l'exercici 2023 i plantilla. Aprovació definitiva*, https://www.diputaciodetarragona.cat/ebop/index.php?op=dwn&tipus=i&data=20230210&anyp=2023&num=00842&v=i, 2023., [vist el dia 7-7-2023]

El principi, endemés de servir per reforçar el suport legal per l'establiment d'un règim econòmic i fiscal que discrimini positivament els municipis rurals i llurs residents, com el desenvolupat en el mateix Projecte (Títols III, IV i V), en especial el fons específic de municipis rurals (art. 26 del Projecte) i el fons d'inversió per a municipis rurals (art. 27 del Projecte), també pot servir de límit al poder financer autonòmic, com ja fa el principi de solidaritat constitucional (arts. 2 i 138 C.E), emperò d'una manera més modesta en el sentit de permetre als municipis rurals interessar la protecció de llurs interessos econòmics impedint que els poders públics adoptin mesures que els obviïn injustificadament o no tinguin en compte llurs particulars necessitats, sobretot a l'hora de promoure el desenvolupament sostenible i harmoniós del conjunt de Catalunya.

Així doncs, opinem que el principi de solidaritat, en el context d'aquest Projecte de Llei, té una doble plasmació: positiva i negativa. Per una banda, positiva perquè impel·leix els poders públics a atorgar un tractament diferenciat i més favorable als petits municipis. Per l'altra, negativa perquè serveix per impedir que els poders públics no tinguin present la particular realitat dels municipis rurals, elaborant mesures, plans, projectes, etc. que, per obviar-la, actuïn agreujant el desequilibri territorial català.

3. Mesures relatives als tributs autonòmics propis

D'igual manera que l'Avantprojecte, el Projecte d'Estatut contempla beneficis fiscals en relació amb l'espècie de tribut propi que són les taxes autonòmiques però, i aquí està el més rellevant, ho fa en molt menor nombre.

Tant és així, que d'entre totes les taxes considerades per l'Avantprojecte, només es manté l'exempció de la taxa de publicació al D.O.G.C (de l'art. 19.1-1 i ss. del Decret Legislatiu 3/2008, de 25 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de taxes i preus públics de la Generalitat de Catalunya), quan la publicació es sol·liciti per part un Ajuntament de municipi rural (es sobreentén que també inclou als rurals d'especial atenció) i l'anunci sigui d'inserció obligatòria, qualsevol que sigui el seu contingut.

4. Mesures relatives als tributs cedits

Regulades al Títol 5 (Mesures tributàries relatives als municipis rurals) del Projecte d'Estatut, afecten a dos impostos: l'impost sobre la renda de les persones físiques i l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

4.1 Mesures en relació a l'IRPF

Com hem vist al subapartat VII.4.2, l'Avantprojecte dels micropobles no contemplava cap benefici fiscal respecte a l'IRPF, en canvi sí que ho fa el Projecte de municipis rurals.

Així, segons destacava l'informe jurídic preliminar[47], la incitava legislativa del que aleshores era Avantprojecte de Llei de l'Estatut dels municipis rurals s'enquadra en altres iniciatives recents dutes a terme per algunes CC. AA. Així doncs, hom no s'ha d'estranyar que les mesures contemplades en el Projecte siguin molt similars a les ja adoptades per les CC. AA que precedeixen en la regulació a Catalunya.

Així és, l'absència de beneficis fiscals de l'I.R.P.F que presentava l'Avantprojecte de municipis rural (que seguia el mateix criteri que l'Avantprojecte de micropobles) no es repeteix en el Projecte de municipis rurals, que se n'ocupa de la qüestió en els arts. 57 a 61.

Totes les mesures tenen com a comú denominador que es refereixen a l'habitatge habitual del contribuent. Concretament son:

i) Deducció per trasllat de la residència habitual a un municipi rural. La quantia en què minora la quota autonòmica és de fins a 750 €, si el trasllat és a un municipi rural, 1.000 € si és a un municipi rural d'especial atenció, i fins a 2.000 si, en aquest darrer cas, el contribuent és membre d'una família monoparental. A banda del trasllat efectiu de la residència habitual, s'estableixen dos requisits addicionals: tenir fills o filles escolaritzats menors de 16 anys a càrrec, la necessitat de l'escolarització es dispensa en cas que els fills o filles tinguin menys de 3 anys; i que la suma de la base imposable general i de l'estalvi, menys els mínims personal i familiar, no superi els 30.000 €. Aquesta deducció és compatible amb totes les següents.

ii) Deducció del 15% de les quantitats satisfetes per l'adquisició d'un habitatge habitual situat en un municipi rural, o del 20% si l'habitatge habitual està situat en un municipi rural d'especial atenció, en ambdós casos amb una base màxima de deducció de 6.000 € anuals. S'exigeix addicionalment que concorri el requisit dels fills ja mencionat anteriorment, així com es condiciona l'aplicació a què la suma de la base imposable general i de l'estalvi, descomptant els mínims personal i familiar, no superi determinada quantia; en aquest cas, els 36.000 €. Per saber què es pot considerar habitatge habitual, s'ha d'estar al que disposa l'art. 60.

iii) Deducció del 15 % de les quantitats satisfetes per la rehabilitació d'un habitatge situat en un municipi rural que hagi estat o hagi de constituir la seva residència habitual, o del 20 % si es tracta de municipi rural d'especial atenció, en ambdós casos amb una base màxima de deducció de 6.000 € anuals. També es tracta d'una deducció condicionada a l'import de la base imposable general i de l'estalvi (novament, la xifra es situa, sense els mínims personal i familiar, en 36.000 €). Com a requisit específic es demana que l'habitatge objecte de la rehabilitació hagi estat construït abans de l'1 de gener de 1970. El cost global de les operacions de rehabilitació ha de superar el 25 % del preu d'adquisició

47 DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA, *Informe jurídic preliminar: Avantprojecte de llei de l'Estatut de municipis rurals*, https://governobert.gencat.cat/web/shared/Transparencia/normativa-en-tramit/PRE/en-tramit/2021_Avantprojecte_llei_estatut_municipis/fase_inici/05-Informe-juridic-preliminar.pdf, 2023., p. 9, [vist el dia 8-7-2024].

perquè es pugui considerar, a efectes de la deducció, que s'han dut a terme obres de rehabilitació. També, a efectes d'aquesta deducció, per saber què es pot considerar habitatge habitual, s'ha d'estar al que disposa l'art. 60.

iv) Deducció del 15 % de les quantitats satisfetes en concepte de lloguer de l'habitatge habitual situat en municipi rural, o del 20 % si està situat en municipi rural d'especial atenció, en ambdós casos amb un màxim de 600 € anuals. Com la resta, és una deducció condicionada a l'import de la base imposable, general i de l'estalvi, descomptant els mínims personal i familiar, que no pot superar els 30.000 €. Altrament, per poder gaudir-ne, el contribuent ha de ser, o bé una persona jove (és a dir, menor de 33 anys), o bé ser membre d'una unitat familiar amb fills o filles escolaritzats de menys de 16 anys (l'escolarització no és necessària per fills o filles de menys de 3 anys).

En fi, com es pot veure, les mesures busquen incentivar l'establiment de persones a municipis rurals, beneficiant als contribuents tant pel simple fet de traslladar-s'hi, com també per la necessària adquisició, rehabilitació o lloguer d'un immoble destinat a ser habitatge habitual.

4.2 Mesures en relació a l'ITPAJD

En l'Avantprojecte de micropobles es contemplava una sola mesura en relació amb l'I.T.P.A.J.D, en la modalitat d'actes jurídics documentats: l'equiparació de l'agregació i l'agrupació de finques, que no conserva el Projecte.

Ara bé, aquest últim introdueix un règim d'incentius fiscals més ambiciós, tant per les operacions contemplades, com pel nombre de mesures regulades.

Les següents mesures s'han d'entendre en conjunt amb les anteriors de l'I.R.P.F, en el sentit que es complementen recíprocament en l'objectiu d'incentivar l'establiment de persones en els municipis rurals.

Concretament, són:

i) Es contempla en l'art. 62 un tipus impositiu més favorable a la transmissió d'un immoble situat en un municipi rural que hagi de constituir l'habitatge habitual del contribuent (del 4 %, o 3 % si és rural d'especial atenció). Es requereix també que el contribuent sigui membre d'una unitat familiar amb fills o filles escolaritzats menors de 16 anys, o sense escolaritzar si tenen menys de 3 anys. Si en la darrera declaració de la renda (I.R.P.F), la suma de les bases imposables general i de l'estalvi supera els 36.000 € (descomptant els mínims personal i familiar), es perd el dret al tipus impositiu del 4 % o 3 %, segons la classificació del municipi.

ii) En l'art. 63 es contempla el mateix tipus impositiu del 4 % o 3 %, segons la classificació del municipi, quan s'adquireixi l'immoble amb la intenció de rehabilitar-lo i que constitueixi l'habitatge habitual en un futur (el fet que l'aplicació del benefici fiscal sigui necessàriament anterior al supòsit que la justifica és el motiu pel qual aquest tipus de gravamen té caràcter provisional fins que no acabin les obres de rehabilitació dins dels terminis de l'art. 63.3). Es requereix que l'habitatge en qüestió hagi estat construït amb anterioritat a l'1 de gener de 1970. Novament, si en la darrera declaració de la renda (I.R.P.F), la suma de les bases imposables general i de l'estalvi supera els 36.000 € (descomptant els mínims personal i familiar), es perd el dret al tipus impositiu.

iii) En fi, s'estableix en l'art. 64 una bonificació del 75 % de la quota tributària de l'impost, en la modalitat de transmissions patrimonials oneroses, per als expedients de domini, les actes de notorietat i les actes complementàries de documents públics regulats en l'article 7.2.c) del Text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1993, de 24 de setembre, referits a immobles situats en un municipi rural.

5. Mesures relatives a fons

5.1 Plantejament

Mentre que l'Avantprojecte de micropobles es decantava per la cooperació i suport econòmic als micropobles mitjançant la unificació, és a dir, la reconducció, de tots els ajuts i transferències en la figura dels fons de lliure disposició, el Projecte de municipis rurals segueix un sistema diferent a l'optar per la creació de dos fons específics: el fons específic de municipis rurals (art. 26) i el fons d'inversió per a municipis rurals (art. 27), l'objectiu dels quals és, segons l'art. 25, <*impulsar accions per tal de fer possible la implementació de les estratègies territorials que han de permetre als municipis rurals consolidar els criteris de desenvolupament i arrelament, redreçar la pèrdua poblacional, així com afavorir l'equilibri i equitat territorials.*>.

Si bé al llarg del text del Projecte de municipis rurals trobem múltiples preceptes adreçats a la millora del finançament i dels mitjans personals i tècnics a disposició dels ajuntaments de

municipis rurals[48], les mesures de major entitat quant a l'impuls econòmic de l'administració municipal són els fons esmentats.

Pel que fa a l'ampliació de la destinació dels recursos del fons per al foment del turisme, aquesta desapareix del Projecte d'Estatut.

Malgrat no entrar dins l'objecte del nostre TFG (centrat en els beneficis fiscals), estimem oportú practicar unes succintes explicacions d'ambdós fons als efectes de tenir una idea completa de l'abast financer del Projecte de llei ara comentat.

5.2 Fons específic de municipis rurals

Regulat a l'article 26 del Projecte d'Estatut de municipis rurals, es caracteritza perquè és el es manté més fidelment l'esperit dels fons de lliure disposició de l'Avantprojecte de micropobles, puix que es crea amb caràcter totalment incondicionat. Cal recordar que els fons de l'Avantprojecte buscaven, en part, reduir les ingerències a l'autonomia local que poden suposar l'excessiva burocràcia i control dels ajuts i subvencions. Doncs bé, no altra cosa es pretén amb el fons que ara ens ocupa

En aquest marc, el fons específic de municipis rurals és el que dona un millor compliment a l'art. 9 de la C.E.A.L, en especial, de l'apartat 5è. I podria ser, en principi, el que vingui a complementar satisfactòriament en l'àmbit autonòmic el deficient sistema de transferències estatal dissenyat a la L.B.R.L (vid. ut supra, Punt III), sense oblidar, emperò, el fons de cooperació local de Catalunya[49].

5.3 Fons d'inversió per a municipis rurals

De manera complementària al fons específic, l'art. 27, intitulat <Fons d'inversió per a municipis rurals>, fixa l'establiment d'una línia específica de transferències de capital als municipis rurals, en el si de les línies i els programes d'obres i serveis a ens locals, amb càrrec als pressupostos de la Generalitat de Catalunya.

Tot i que aquest fons ha d'estar destinat a la inversió en obres i serveis (llevat de situacions excepcionals de desequilibri financer en què podrà destinar-se un 50 % a pagar inversions o

---

48 V. gr. l'art. 44.1 adreçat a possibilitar un millor finançament de les escoles en municipis rurals, mitjançant la creació d'un mecanisme de finançament extraordinari que pren la forma de fons complementaris. O l'art. 41 que determina que les competències, funcions o actuacions reconegudes per l'ordenament jurídic als municipis rurals en matèria de policia administrativa les durà a terme el cos de Mossos d'Esquadra, llevat que l'ajuntament disposi de servei de vigilants, supòsit en què els Mossos d'Esquadra duran a terme tasques d'auxili i col·laboració, però que, en cap cas, aquestes competències, funcions o actuacions han de comportar cap cost o despesa als municipis rurals. També l'art. 52, sobre mesures de suport i assistència als municipis rurals, apartat 2n, que estableix com a mesura imprescindible la introducció de la figura del referent de suport dels municipis rurals <*que els assisteixi pel canal presencial i el canal digital, i que s'especialitzi en donar suport a aquests municipis.* >

49 Contemplat en l'art. 219 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i efectivament creat *ex.* art. 197 del Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la llei municipal i de règim local de Catalunya.

despeses derivades d'endeutaments anteriors a l'aprovació del fons), el redactat de l'art. 27 no limita més enllà la discrecionalitat dels municipis quant a l'aplicació concreta.

6. Mesures a relatives a ajuts i subvencions públiques

6.1 Plantejament

El Títol III del Projecte d'Estatut claudica amb un Capítol 3, en el qual, a diferència de l'Avantprojecte, s'amplien les mesures de foment a favor del món rural mitjançant una regulació singular dels ajuts i subvencions públiques als efectes de facilitar la seva obtenció tant per les entitats locals rurals com per les persones residents en elles.

Igual que hem dit respecte al fons, en aquest punt es limitarem a fer una breu exposició en tractar-se d'una matèria que, si bé és financera, no s'inclou dins l'objecte del nostre TFG centrat en els beneficis fiscals.

6.2 Ajuts i subvencions de la Generalitat

Per una banda, tenim l'art. 28, que contempla els ajuts i subvencions públiques adreçades als ciutadans, en les quals es busca prioritzar les persones empadronades als municipis rurals mitjançant la introducció de criteris d'incentivació positiva i mesures de suport específics per a aquestes en les bases reguladores i convocatòries.

Per l'altra, tenim l'art. 29, que busca afavorir els municipis rurals, ordenant que se'ls reservi un tram específic en les convocatòries de subvencions amb caràcter general i sectorial adreçades a entitats locals.

Tenint en compte l'àmplia extensió del conjunt d'ajuts i subvencions que es veuen afectats per ambdós articles, en conjunt, tot i que no contemplen l'establiment de cap ajut ni subvenció específic, propiciaran que es destinin tant als municipis rurals com a llurs habitants una major part dels diners públics.

6.3 Ajuts i subvencions dels ens locals supramunicipals

El Projecte, en línia amb la regulació transversal que pretén, busca que l'afavoriment dels municipis rurals i els seus habitants en els ajuts i subvencions públics es tingui present en totes les escales de govern, incloent els ens locals supramunicipals, i que no es limiti, per tant, als provinents de la Generalitat de Catalunya. Així, el Capítol 3 tanca amb l'art. 30, que diu:

<Les diputacions de Catalunya i les altres administracions supramunicipals, en el marc de les seves competències i en l'exercici de la seva autonomia, han d'afavorir el compliment del previst en els dos articles anteriors pel que fa a les subvencions que convoquin. >

X. CONCLUSIONS

El despoblament és un fet patent. La falta de dinamisme de les zones rurals té un ampli recorregut històric, i les previsions per a l'any 2050 no són falagueres, ni a escala global ni a escala nacional.

Davant d'aquesta panoràmica els poders públics han començat a actuar per revertir la situació, tot i que amb cert retard. Les mesures no es limiten a un únic àmbit; la situació és complexa i les zones rurals enfronten problemes que no provenen d'un únic front i, a més a més, amb els escassos recursos que el vigent sistema estatal de finançament municipal els atorga.

El despoblament afecta de manera desigual determinades zones. A causa del model territorial espanyol, en què cada metre quadrat de superfície ha d'integrar-se en la planta municipal, les mesures s'han d'adreçar a determinats municipis, llurs habitants, o ambdós. Tot i que aquests no són els únics motius, són dignes de menció. En aquest sentit, un dels primers obstacles que trobem és la definició dels municipis afectats pel, o vulnerables al, despoblament, atès que no hi ha un ampli consens, com exemplifica la variància en la definició legal del mateix en diverses autonomies. Ens veiem obligats a resoldre dit obstacle acudint a la doctrina, per una concepció general, i, per imposició de la casuística dispar autonòmica, especificant cada vegada què entén la normativa en qüestió per petit municipi, municipi rural, medi rural (entre altres de les múltiples denominacions). No obstant això, és just reconèixer que el nucli o essència dels criteris seguits sol coincidir (així ho mostra, per exemple, l'ús de l'indicador del nombre d'habitants, però amb xifres divergents a cada O.J).

Pel que fa als esmentats criteris, cal destacar l'econòmic-pressupostari, de font doctrinal, que no sol ser emprat pels legisladors autonòmics, tot i la seva importància, perquè el que realment marca la capacitat de reacció i la qualitat dels serveis d'un municipi no és tant el nombre d'habitants, com els recursos disponibles.

També seria interessant que s'estudiés la unificació conceptual, a fi d'evitar l'actual pluralitat de veus que es refereixen a la mateixa realitat de municipi petit o molt petit. Aquesta possibilitat podria ser explorada, en virtut de l'art. 149.1.18 C.E, per l'Estat, entre altres opcions, modificant la L.B.R.L per introduir una nova categoria especial de municipi (tot i que hom podria discutir fins a quin punt seria realment útil, ja que l'establiment d'un règim uniforme per a tots els ens locals en tot l'Estat excedeix les competències estatals -S.T.C 132/2012, F.J 3; S.T.C 103/2012, F.J 5 i S.T.C 143/2013, F.J 4- i, per tant, les CC. AA podrien continuar implementant l'ús de conceptes alternatius de petit municipi).

En qualsevol cas, un cop superada la falta de consens en la consideració de petit municipi, com hem evidenciat, la reacció del nostre Estat al fenomen és relativament recent: tant en l'àmbit central com l'autonòmic (Quant a mesures fiscals, no totes les CC. AA n'han adoptat). Per tant, encara és prompte per valorar l'impacte, en conjunt, de les iniciatives legislatives que busquen assolir l'equilibri territorial, i tampoc, cal reconèixer, era un objectiu del treball. El que sí que hem fet és comprovar quins són els beneficis fiscals, com a part de les mesures

esmentades, que hi ha la normativa vigent, a la proposada o la que es troba en procés d'elaboració, per exposar-los, i, en cas de no haver-ne, comentar-ho.

En el cas català, no existeixen beneficis fiscals adreçats als petits municipis o llurs residents, però sí que hi ha propostes per crear un règim específic a favor seu, tendent a afavorir el repoblament i l'equilibri territorial, que els preveuen; es tracta de l'Avantprojecte de Llei de l'Estatut dels micropobles i del Projecte de Llei de l'Estatut dels municipis rurals. Per tant, són en les que ens hem centrat, amb independència de la seva vigència actual.

Com s'ha tingut ocasió de veure, partint de la doctrina per nosaltres estudiada, cal afirmar que les mesures tributàries relatives a l'I.R.P.F presideixen la resposta autonòmica en matèria fiscal al despoblament. En aquesta línia, els beneficis fiscals d'Avantprojecte i projecte difereixen. De fet, després de l'estudi del Projecte, i en comparació als beneficis d'altres CC. AA, hem de concloure que l'Avantprojecte d'Estatut dels micropobles era poc ambiciós, tant pels tributs tractats com pels beneficis contemplats en aquests, no explorant possibilitats ja implementades en altres ordenaments autonòmics, especialment cert en relació amb el tribut de major recaptació; l'IRPF, el qual obvia.

Hem d'admetre que, entre ambdós texts, els beneficis que creiem més interessants són els del Projecte puix, llevat de en les taxes, el Projecte és més generós a l'hora de reconèixer beneficis fiscals. En relació amb les seves mesures, val a dir que no difereixen sobre manera de les contemplades per altres CC. AA. i, si bé és cert que tant les deduccions de l'I.R.P.F com els tipus de gravamen previstos en l'I.T.P.A.J.D giren principalment al voltant de l'habitatge habitual, buscant incentivar l'establiment en municipis rurals, també es busca, mitjançant la introducció de requisits addicionals, la consecució d'altres objectius, com el del rejoveniment dels municipis afectats (ens referim al requisit que exigeix que el contribuent formi part d'una unitat familiar amb fills o filles menors de 16 anys, o també, al que directament exclou els contribuents de 33 anys o més).

Per acabar, si s'aprova la Llei de l'Estatut dels municipis rurals, el que serà interessant és comprovar si, a banda de l'efectivitat dels beneficis fiscals per atraure i retenir població, l'increment projectat del finançament i els recursos municipals contribuiran realment a dinamitzar l'activitat dels ens locals que s'incloguin en el règim i millorar la qualitat de vida de llurs veïns. Perquè, no cap oblidar, que el factor fiscal no és l'únic que un individu té en compte alhora de decidir el seu lloc de residència, potser ni tan sols és el més important, sinó que ha de ponderar diverses preocupacions (com les perspectives de treball o l'accés a serveis fiables i econòmics). I és que, a més a més, com destacaven CASTILLO, LÓPEZ i SANZ[50] <por definición, los incentivos fiscales están vinculados a impuestos concretos, por lo que, en prin-

[50] A. CASTILLO MURCIEGO, J. LOPEZ LABORDA, F. RODRIGO SAUCO, E. SANZ ARCEGA, <Incentivos fiscales y despoblación rural>, a l'obra col·lectiva *Agricultura familiar en España: Anuario 2019*., Ed. Fundación de estudios rurales, Madrid, 2019., p. 56.

cipio, solo benefician a los sujetos que presentan las correspondientes declaraciones y tienen una cuota íntegra positiva. Ello deja fuera a muchos sujetos potencialmente beneficiarios>.

En suma, la conclusió final a la que arribem, es pot esquematizar com segueix:

i) Amb l'Avantprojecte de micropobles, la Generalitat de Catalunya va voler seguir el camí ja iniciat per altres comunitats autònomes en la lluita contra el despoblament..

ii) A nivell fiscal, aquesta lluita es va intensificar amb l'Avantprojecte de municipis rurals que actualment està en fase de Projecte de llei, el qual és més ambiciós que l'Avantprojecte de micropobles a l'hora d'adoptar mesures fiscals en favor dels municipis rurals.

iii) En tot cas, la doctrina adverteix que les mesures fiscals, per sí mateixes considerades, difícilment seran suficients per evitar el despoblament rural. Criteri assumit tant per l'Avantprojecte com pel Projecte, a l'establir, junt a mesures fiscals examinades, mesures extrafiscals.

XI. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

a) Bibliografia

ALMEIDA CERREDA, M., <Colaboración y planificación interadministrativa para la consecución de una distribución equilibrada de la población sobre el territorio>, a l'obra col·lectiva *Derecho y dinamización e innovación rural*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2021.

ALMEIDA CERREDA, M., <Un posible régimen especial para los pequeños municipios: justificación, naturaleza, contenido y articulación>, a *Revista de estudios de la administración local y autonómica*, núm.19, 2023.

BIELZA DE ORY, V., <Problemas socioeconómicos y territoriales de la despoblación y principios de intervención de las políticas públicas> a l'obra col·lectiva *Despoblación y ordenación del territorio*, Ed. Institución Fernando el Católico, Saragossa, 2003.
Disponible a https://www.age-geografia.es/site/wp-content/uploads/2017/10/Problemas-socioecon%C3%B3micos-y-territoriales-de-la-despoblaci%C3%B3n.pdf

CASTILLO MURCIEGO, A., LOPEZ LABORDA, J., RODRIGO SAUCO, F., SANZ ARCEGA, E., <Incentivos fiscales y despoblación rural>, a l'obra col·lectiva *Agricultura familiar en España: Anuario 2019*., Ed. Fundación de estudios rurales, Madrid, 2019.

DE LA PEÑA AMOROS, Mª DEL MAR, <Los principios que limitan la autonomía financiera de las comunidades autónomas>, a *Revista Aragonesa de Administración Pública*, núm. 32, 2008.

ESPARCIA PÉREZ, J., <La despoblación: emergencia y despliegue de políticas públicas en Europa y en España>, a l'obra col·lectiva *Espacios rurales y retos demográficos: Una mirada desde los territorios de la despoblación*, Ed. AGE (Asociación Española de Geografía), Madrid, 2021.
Disponible a https://www.age-geografia.es/site/wp-content/uploads/2021/11/ColoRural-2020_PONENCIAS.pdf

FERREIRO LAPATZA, J.J., *Curso de Derecho Financiero Español*, Ed. Marcial Pons, Barcelona-Madrid, 2006.

FERREIRO LAPATZA, J.J., MARTÍN FERNÁNDEZ, J., RODRÍGUEZ MÁRQUEZ, J., i TOVILLAS MORÁN, J.M., *Curso de Derecho Tributario*, Ed. Marcial Pons, Barcelona – Buenos Aires – Madrid, 2008.

JIMENO, J. E., i SANTOS, T., <The crisis of the spanish economy>, a *SERIEs: Journal of the Spanish Economic Association*, núm. 5, 2014.

M. LARREINA DÍAZ, <La reforma del sistema financiero un año después del rescate: Un éxito, pero ¿para quién?> a *Boletín de Estudios Económicos*, núm. 209, 2013.

SARMIENTO, D., <El principio de proporcionalidad y la defensa de la autonomía local>, a *Revista de Administración Pública*, núm. 162, 2003.

TORRESCUSA CORDERO, A., <El creciente establecimiento por las Comunidades Autónomas de beneficios fiscales dirigidos a las zonas despobladas en los impuestos cedidos>, a l'obra col·lectiva *La financiación de los servicios públicos en las áreas urbanas*, Ed. Thomson Reuters – Aranzadi, Cizur Menor, 2022.

VELASCO CABALLERO, F., <Despoblación y nivelación financiera municipal en el marco de la Carta Europea de Autonomía Local>, *a Revista Española de Administración Local y Autonómica*, núm. 18, 2022.

b) Webgrafia

AJUNTAMENT DE FALSET: *Anunci de l'Ajuntament de Falset: Pressupost general per a l'exercici 2021 i plantilla. Aprovació definitiva,* https://www.diputaciodetarragona.cat/ebop/index.php?op=dwn&tipus=i&data=20210318&anyp=2021&num=02159&v=i, 2021., [vist el dia 7-7-2023]

AJUNTAMENT DE FALSET: *Anunci de l'Ajuntament de Falset: Pressupost general per a l'exercici 2022 i plantilla. Aprovació definitiva,* https://www.diputaciodetarragona.cat/ebop/index.php?op=dwn&tipus=i&data=20220310&anyp=2022&num=01579&v=i, 2022., [vist el dia 7-7-2023]

AJUNTAMENT DE FALSET: *Anunci de l'Ajuntament de Falset: Pressupost general per a l'exercici 2023 i plantilla. Aprovació definitiva*, https://www.diputaciodetarragona.cat/ebop/index.php?op=dwn&tipus=i&data=20230210&anyp=2023&num=00842&v=i, 2023., [vist el dia 7-7-2023]

AmdC: *Avantprojecte de llei de l'Estatut dels Micropobles,* https://www.micropobles.cat/wp-content/uploads/2022/11/Estatut-web.pdf, [vist el dia 11-6-2024]

CONGRESS OF LOCAL AND REGIONAL AUTHORITIES: *Monitoring of the application of the European Charter of Local SelfGovernment in Spain*, https://search.coe.int/congress?i=0900001680a4210d, 2021., [vist el dia 13-6-2024]

CONGRESS OF LOCAL AND REGIONAL AUTHORITIES: *Resolution 465 (2021) 2021-2026 Priorities of the Congress of Local and Regional Authorities*, https://rm.coe.int/0900001680a1e0c7, 2021., [vist el dia 13-6-2024]

DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA: *Informe jurídic preliminar: Avantprojecte de llei de l'Estatut de municipis rurals*, https://governobert.gencat.cat/web/shared/Transparencia/normativa-en-tramit/PRE/en-tramit/2021_Avantprojecte_llei_estatut_municipis/fase_inici/05-Informe-juridic-preliminar.pdf, 2023., [vist el dia 8-7-2024].

DEPARTMENT OF ECONOMIC AND SOCIAL AFFAIRS: *World Urbanization Prospects The 2018 Revision*, https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Report.pdf, 2019., [vist el dia 11-6-2024]

DIRECCCIÓ GENERAL DE COMUNICACIÓ: *El Govern aprova dues memòries d'avant-projecte de llei amb gran impacte al món local*, https://govern.cat/salapremsa/notes-premsa/420910/govern-aprova-dues-memories-davantprojecte-llei-gran-impacte-al-mon-local, 2022., [vist el dia 7-7-2024]

DIRECCIÓ GENERAL DE COMUNICACIÓ: *El Govern aprova el Projecte de l'Estatut de municipis rurals de Catalunya*,https://govern.cat/salapremsa/notes-premsa/598982/govern-aprova-projecte-llei-lestatut-municipis-rurals-catalunya, 2024., [vist el dia 7-7-2024]

GENERALITAT DE CATLUNYA: *Pla de Govern XIV Legislatura*, https://govern.cat/govern/docs/PdG.pdf, 2021., p. 7, [vist el dia 7-7-2024]

GENERALITAT DE CATLUNYA: *Pla normatiu del Govern de la Generalitat de Catalunya per als anys 2021-2023: Versió revisada a 23.1.2023*, https://presidencia.gencat.cat/web/.content/ambits_actuacio/millora_regulacio_normativa/planificacio-normativa/pla-normatiu-2021-2023/Pla-normatiu-2021-2023-Segona-modificacio.pdf, 2023., p. 59, [vist el dia 7-7-2024].

LA MONCLOA: *Spain formally requests financial aid for Spanish banks*, https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2012/20120625_RequestAidBanks.aspx, 2012., [vist el dia 5-7-2024]

MINISTERIO DE ECONOMÍA, COMERCIO Y EMPRESA, *ELISA: El plan en cifras. Seguimiento del plan de recuperación, transformación y resiliencia*, https://planderecuperacion.gob.es/ejecucion/elisa-el-plan-en-cifras, 2024., [dades recuperades el 11-6-2024]

MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO: *El reto demográifco y la despoblación en España en cifras*, https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Documents/2020/280220-despoblacion-en-ci-fras.pdf#:~:text=URL%3A%20https%3A%2F%2Fwww.lamoncloa.gob.es%2Fpresidente%2Factividades%2FDocuments%2F2020%2F280220, 2019., [vist el dia 11-6-2024]

MINISTERIO PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA Y EL RETO DEMOGRÁFICO: *Plan de recuperación: 130 medidas frente al reto demográfico*, https://www.miteco.gob.es/content/dam/miteco/images/es/plan_recuperacion_130_medidas_tcm30-528327.pdf, 2021., [vist el dia 11-6-2024]